

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Come As You Are

Monikulttuuriseen tapahtumaan osallistuminen maahanmuuttajan kotoutumisen tukena

Jenni Lappalainen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op

07/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuoristotyön koulutusohjelma

Tornion kampus

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Jenni Kristiina Lappalainen	Sivumäärä 51 ja 15 liitesivua
Työn nimi Come As You Are – monikulttuuriseen tapahtumaan osallistuminen maahanmuuttajan kotoutumisen tukena	
Ohjaava opettaja Marja Kontinen & Regina Pesonen	
Tiivistelmä <p>Maahanmuutto Suomeen oli pitkään vähäistä, ja se keskittyi pääasiassa pakolaisten vastaanoton kehittämiseen. Ulkomaalaisten määrä Suomessa on yli kaksinkertaistunut vuodesta 1995. Nykyinen suurrempi maahanmuutto hyödyttää koko suomalaista yhteiskuntaa pitkällä aikavälillä. Se myös luo yhteiskunnalle ja kunnille haasteita, joista yksi on maahanmuuttajien integroiminen yhteiskuntaan. Vieraiden kulttuureiden nykyistä parempi ymmärtäminen on välttämätöntä.</p> <p>Opinnäytetyössäni tutkin järjestämäni monikulttuurisen tapahtuman Come As You Are merkitystä maahanmuuttajien integroitumisen helpottamiseksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Tapahtuman tarkoitus oli tuoda eri kulttuuritaustan omaavia ihmisiä hauskaan ja rentoon yhteiseen ajanviettoon. Pääarkoituksena oli yhdistää ihmisiä yli kulttuurirajojen, ja luoda positiivista kuvaa maahanmuuttajista paikalliselle valtaväestölle. Suunnittelin ja toteutin tapahtuman itse.</p> <p>Opinnäytetyöni on sekä kvalitatiivinen että kvantitatiivinen tutkimus siitä, helpottaako monikulttuuriseen tapahtumaan osallistuminen maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Tutkimus toteutettiin viemällä kyselylomake henkilökohtaisesti 22 tapahtumaan osallistuneelle maahanmuuttajalle. Tutkimuksessa on mukana sekä opiskelijoita että turvapaikanhakijoita.</p> <p>Tutkimukseni tavoitteena on kertoa ja analysoida Kemi-Tornio alueen maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyviä asioita ystävyysuhteiden vahvistumisen, uusien ystävyysuhteiden synnyn, asenteiden muutoksen, ryhmähengen sekä rasistiseen ajatteluun vaikuttamisen kautta.</p> <p>Opinnäytetyöni avulla saadaan tietoa siitä, mikä monikulttuurisen tapahtuman merkitys on maahanmuuttajalle ja millaiset asiat tapahtumassa nousevat tärkeiksi. Tutkimukseni antaa myös vastauksen kysymykseen kannattaako vastaavia tapahtumia järjestää tulevaisuudessa. Raportissa esitellyt tulokset vahvistavat käsityksiä monikulttuuristen tapahtumien järjestämisen merkityksestä maahanmuuttajien kotoutumiseksi.</p>	
Asiasanat Maahanmuuttajat, osallisuus, kotoutuminen, integraatio	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

Tornio unit

ABSTRACT

Author Jenni Kristiina Lappalainen	Number of Pages 51+15
Title Come As You Are – supporting immigrant’s integration through participating on a multicultural event	
Supervisor Maria Kontinen & Regina Pesonen	
Summary <p>Immigration to Finland was slight for long and it focused mainly on developing refugees’ reception. The amount of foreigners in Finland has more than doubled since 1995. On the long period, current more general immigration benefits the whole Finnish society. It also brings challenges to the society as well as municipalities. One of the challenges is integrating immigrants on the society. Better understanding of other cultures is essential.</p> <p>My final thesis is a research about the meaning of the multicultural event’s “Come As You Are” for Immigrants’ integration on a Finnish society. The purpose of the event was to bring people from different cultural backgrounds together for a fun and relaxed common recreation. The main purpose was to bring together people from different cultural borders and create a positive image about immigrants to local Finnish people. I planned and executed the event myself.</p> <p>This thesis is both a qualitative and quantitative research. The thesis studies the role played by multicultural event in helping immigrants to integrate better into the Finnish society. The research was carried out by personally taking the question form to 22 immigrants who took part in the event. The respondents include both students and asylums seekers who either performed or were audience members in the event.</p> <p>The purpose of my research is to study and analyze topics such as friendships strengthening, creation of new friendships, perception and attitude changes, increase in team spirit and affect on racist thinking through the integration of immigrants in Kemi-Tornio area.</p> <p>My thesis gives info about the meaning of multicultural event for a foreigner and what are the most important things involved. This research also gives an answer to the question “Are multicultural events for integration worth organizing.” The conclusions drawn from this research report strengthen the perception of multicultural events on integrating immigrants.</p>	
Keywords Immigrants, participation, integration	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO.....	5
1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet.....	7
2 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA.....	8
2.1 Monikulttuurisuus Suomessa.....	8
2.2 Suomalaisten asenteet maahanmuuttajia kohtaan ennen ja nyt.....	10
2.2.2 Ennakkoluulot ja rasismi.....	11
2.2.3 Suvaitsevaisuuskasvatus.....	13
3 INTEGRAATIO ELI KOTOUTUMINEN.....	16
3.1 Maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen.....	16
3.2 Kunnat vastaavat käytännön kotouttamistyöstä.....	18
3.3 Syrjäytyminen kotoutumisen esteenä.....	18
3.4 Maahanmuuttajien osallisuus.....	19
3.4.1 Osallisuuskäsitteen määrittelyä.....	20
3.4.2 Osallisuus sosiaalisen vahvistamisen muotona.....	20
3.4.3 Aktiivinen kansalaisuus kotoutumisen edellytyksenä.....	22
3.4.4 Ohjaajan rooli maahanmuuttajan osallisuudessa.....	23
MONIKULTTUURINEN TAPAHTUMA "COME AS YOU ARE".....	25
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMISEN KUVAUS.....	26
5.1 Käytetyt tutkimusmenetelmät.....	26
5.2 Aineiston keruu.....	28
5.3 Aineiston analyysi.....	30
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	32
6.1 Kvantitatiivinen osuus.....	32
6.2 Ystävyyttä yli kulttuurirajojen.....	37
6.3 Asenteet meitä ja muita kohtaan.....	42
6.4 Maahanmuuttajien omia mietteitä kotoutumisensa tueksi.....	45
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	47
7.1 Tutkimuksen luotettavuus ja merkitys.....	47
7.2 Oman oppimisen arviointia.....	49
7.3 Lopuksi.....	51
LÄHTEET.....	53
LIITTEET.....	56

Liite 1. Kyselylomake	69
Liite 2. Tapahtuman esityksen ja niistä pitäneiden määrät	65
Liite 3. Monikulttuuriseen tapahtumaan osallistumisen syyt	66

1 JOHDANTO

Suomessa asuu ja elää yhä enemmän ja yhä useampia eri kulttuurien edustajia. Kun kulttuurit ovat kosketuksissa toistensa kanssa, vaatii se sopeutumista puolin ja toisin. Jotta voisimme elää yhtenäisessä, tasapainoisessa yhteiskunnassa, täytyy etnisten ryhmien välit olla hyvät ja rikastuttaa kaikkia osapuolia. Asenteet etnisiä vähemmistöryhmiä kohtaan vaihtelevat. Konfliktiteorian mukaan syrjintä ja ulkomaalaisvastaisuus vain lisääntyvät eri ryhmien joutuessa tekemisiin toistensa kanssa, vähemmistön suhteellisen koon kasvaessa sekä enemmistön ja vähemmistön kilpaillen keskenään esim. työpaikoista, sosiaali-eduista tai vastakkaisen sukupuolen suosiosta. (Liebkind 2001, 29). Kontaktiteorian mukaan ennakkoluulot puolestaan vähenevät kontaktien lisääntyessä ja tullessa monipuolisemmiksi ja henkilökohtaisemmiksi. Kontaktien myönteinen vaikutus selitetään sillä, että niiden avulla ihmiset saavat lisää tietoa muista ryhmistä oppien ymmärtämään heitä paremmin. Molemmat teoriat ovat saaneet tukea sekä Pohjoismaissa että muualla Euroopassa suoritetuissa tutkimuksissa. (Liebkind 2001, 29).

Suomalaisilla on edelleen melko ennakkoluuloinen ja rasistinen asenne maassamme olevia vähemmistöryhmiä kohtaan. Tutkimusten mukaan etnisiä vähemmistöjä kohtaan tunnetut ennakkoluulot kuitenkin vähenevät jonkin verran eri ryhmien ollessa tekemisissä keskenään. (Liebkind 2001, 59).

Nykyään kuulee paljon puhuttavan maahanmuuttajien integraatiosta tai kotouttamisesta. Kotoutuminen tarkoittaa maahanmuuttajan yksilöllistä kehittämistä, jonka tavoitteena on saada maahanmuuttaja pääsemään työelämään ja yhteiskunnan toimintaan säilyttämällä samalla oma kieli ja kulttuuri. Kotoutumisesta ovat vastuussa viranomaiset erilaisten toimenpiteiden ja voimavarojen avulla. Kotouttamistyö on tämän päivän Suomessa maahanmuuttajatyön suuri ja tärkeä haaste.

Opintojeni hämmöittäessä loppua mietin pitkään mistä aiheesta tekisin opinnäytetyöni. Kun sitten keväällä 2010 järjestin Kemissä monikulttuurisen tapahtuman osana opintojani, keksin, että voisin viedä tapahtumaa pidemmälle tutkimalla tukevatko monikulttuuriset tapahtumat maahanmuuttajan integroitumista yhteiskuntaan. Humanisti-

sen ammattikorkeakoulun suuntautumisopintoni liittyvät kuitenkin sosiaaliseen vahvistamiseen, ja siksi minun oli keksittävä osallistavia keinoja juhlan yhteyteen. Tapah- tumassa osallisuus ja osallistaminen näkyivät paitsi esiintyjien kanssa työskentelyssä, myös yrityksenä osallistaa yleisö tapahtumaan suunniteltujen erilaisin toimintapisteiden turvin.

Opinnäytetyössäni kerron ensin tutkimuksen lähtökohdista ja siihen asettamistani tavoitteista. Tämän jälkeen esittelen luvussa kaksi Suomen maahanmuuttotilannetta ennen ja nyt sekä maahanmuuttajiin liittyviä käsitteitä. Koska ennakkoluulot ja rasismi ovat Suomessa hyvin yleisiä, niitä ei voi täysin sivuuttaa käsitellessä maahanmuuttajiin liittyviä asioita. Vastapainoksi olen kuitenkin selvittänyt suvaitsevaisuuteen ja suvaitsevaisuuskasvatukseen liittyviä asioita. Integraation eli kotoutumisen valitseminen omaksi pidemmäksi luvukseen on luonnollista, sillä koko tutkimukseni perustuu kotoutumisasioihin. Luvussa tutkin muun muassa kuntien kotoutumishjelmaa, maahanmuuttajan syrjäytymiseen liittyviä asioita sekä maahanmuuttajien omaa osallisuutta ja aktiivisuutta. Kerron myös järjestämäni monikulttuurisen tapahtuman vaiheista ja onnistumisesta sekä tutkimuksen teon eri vaiheista ja siitä saamistani tuloksista. Loppuun olen kirjoittanut omia mietteitäni koko prosessista.

Opinnäytetyöni on kyselylomakkeen avulla tehty selvitys siitä, miten maahanmuuttajat kokivat monikulttuurisen tapahtuman, vahvistaako tapahtuma ystävyysuhteita suomalaisten ja toisten ulkomaalaisten kanssa, syntyikö uusia ystävyysuhteita, muuttuivatko asenteet suomalaisia tai muita ulkomaalaisryhmiä kohtaan sekä vähentääkö juhla rasistista ajattelua. Kirjallisuuden avulla avaan lisäksi aiheeseen kuuluvia käsitteitä monikulttuurisuus sekä integraatio.

Opinnäytetyöni aiheen olen valinnut luonnollisesti siksi, että maahanmuuttajiin liittyvät asiat ja erityisesti heidän kotoutumisensa tukeminen kiinnostavat minua. Toivon työskenteleväni tällä alalla tulevaisuudessa. Aihe on hyvin lähellä sydäntäni myös siitä henkilökohtaisesta syystä, että elän itse monikulttuurisessa perheessä kamerunilaisen mieheni ja täten monikulttuuristen lastemme kanssa.

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Kipinä tutkimukseni aiheeksi syttyi järjestämäni monikulttuurisen tapahtuman myötä. Halusin jollain tavalla linkittää tapahtuman yhteen opinnäytetyöni kanssa, ja pohdittuani asiaa yhdessä tutoropettajani kanssa, tulin siihen tulokseen, että tapahtumalle luonnollinen jatkumo olisi tutkia millainen merkitys monikulttuurisella tapahtumalla on maahanmuuttajien integroitumisen kannalta.

Tutkimuksen aloittamisen kantava voima oli alusta saakka lukuisat maahanmuuttajiin liittyvät kokemukseni. Kiinnostukseni maahanmuuttajien integroimiseksi yhteiskuntaan sekä osallistamiseksi olivat myös merkittävässä asemassa tutkimusta kohtaan tuntemani kiinnostuksen kannalta. Maahanmuuttajiin liittyvien tutkimusten pääpaino on yleensä pääkaupunkiseudulla, sillä yli puolet Suomessa asuvista maahanmuuttajista asuu siellä. Torniolaisena halusin kuitenkin keskittyä Meri-Lapin ja siellä erityisesti Tornion ja Kemin tilanteeseen.

Ajatuksena oli ottaa tutkimukseen mukaan sekä tapahtumassa esiintyneitä maahanmuuttajia että maahanmuuttajayleisöä molemmista sukupuolista ja kaikista ikäluokista. Erityisen tärkeää minulle oli saada mukaan eri maista kotoisin olevia eri kulttuuria edustavia ihmisiä, jotka ovat tuulleet Suomeen eri syistä.

Tutkimukseni on sekä kvalitatiivinen eli laadullinen että kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, joka on toteutettu kyselykaavakkeen muodossa. Varsinaista hypoteesia en tutkimukselleni asettanut, vaan tein sen niin objektiivisesti kuin kykenin. Kysymykset koostuvat henkilön taustatiedoista tiedustellen tämän sukupuolta, syntymäaika, lähtömaata, syytä Suomessa oloon, Suomessa oloaika, kotipaikka (Suomessa) sekä koulutustaustaa. Kyselyn toinen osio koostuu tapahtumaan osallistumiseen liittyvistä kysymyksistä kuten pitikö vastaaja juhlasta sekä mistä esityksestä hän piti eniten. Esitin kysymyksiä myös suomalaisten ja maahanmuuttajien välisten sekä maahanmuuttajien keskinäisten välien mahdollisesta muutoksesta, uusien ystävyysuhteiden synnystä, asenteista sekä rasistisesta ajattelusta. Lopuksi vastaaja sai esittää kehittämisideoita tulevaisuuden monikulttuuritapahtumia varten.

2 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA

Olen rajannut työni teoreettisen puolen seuraavissa kappaleissa esiteltyihin käsitteisiin, sillä ne liittyvät olennaisesti tutkimukseeni. Integraation käsitettä tutkin erikseen seuraavassa kappaleessa. Käsillä olevassa kappaleessa esittelen monikulttuurisuutta Suomessa keskittyen erityisesti Meri-Lapin tilanteeseen. Ennakkoluulon ja rasismien olen myös nostanut yhdeksi aiheeksi syystä että ne ovat valitettavan monen maahanmuuttajan arkipäivää tehden integroitumisen toteutumisen vaikeammaksi.

2.1 Monikulttuurisuus Suomessa

Räty (2002, 46- 47) selittää, että monikulttuurisuus on erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista, tasa-arvoa yksilöiden ja kulttuurien välillä sekä yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja rajoja. Se tarkoittaa myös poliittista ohjelmaa ja yhteiskunnan rakenteen muutosta.

Suomi oli sata vuotta sitten huomattavasti monikulttuurisempi maa kuin tänä päivänä. Maassamme oli Ruotsin vallan ja autonomian aikaan ihmisiä erityisesti Ruotsista, Venäjältä ja Saksasta, mutta myös Englannista, Skotlannista, Tanskasta ja Norjasta. Suomen teollisuus, arkkitehtuuri ja muu kulttuuri on luotu yhdessä maahanmuuttajien kanssa (mt, 29).

Vuonna 1987 Suomessa asui noin 18 000 ulkomaalaista, joista yli puolet oli kotoisin Länsi-Euroopasta. Pakolaisia Suomessa oli ainoastaan 900, ja 45 haki Suomesta turvapaikkaa. Ulkomaalaisten määrä Suomessa oli kolminkertaistunut ja pakolaisten määrä yli kymmenkertaistunut vuoteen 1993 mennessä, jolloin myös itäeurooppalaisten, aasialaisten ja afrikkalaisten määrä oli selvästi kasvanut. (Liebkind 2001, 28). Vuonna 1998 tilanne oli se, että Suomessa asui 85 060 ulkomaan kansalaista eli ainoastaan 1,6 prosenttia väestöstä. He olivat kotoisin 156 eri maasta. Pakolaisia oli noin 16 5000, ja he asuivat 131 eri kunnassa. Vuoden 1998 lopussa lähes puolet Suomessa olevista ulkomaalaisista oli kotoisin Venäjältä tai Virosta. Ruotsissa syntyneitä oli saman vuoden lopussa lähes 30 000, mutta Ruotsin kansalaisia vain alle

8000. Useat heistä ovat ruotsinsuomalaisia paluumuuttajia tai heidän jälkeläisiään. Somaliasta oli kotoisin runsaat 5000 henkilöä ja entisen Jugoslavian kansalaisia melkein 3000 (mt., 28).

Vaikka maahanmuuttajien määrä on kasvussa Suomessa, heitä on silti edelleen maassamme vähän. (mt., 28). Suomen asukasluku on 5,3 miljoonaa, joista maahanmuuttajia 143 000 eli prosentuaalisesti vain 2,7 prosenttia. Kemi-Tornion alueella tilanne on tällä hetkellä se, että Kemin 22 600 asukkaasta ulkomaalaisia on 521 (23 prosenttia) ja Tornion 22 400 asukkaasta 420 (1,9 prosenttia). Kemistä löytyy yhteensä 47 eri kansalaisuutta edustavaa henkilöä ja Torniossa 41. Huomattavasti suurin ryhmä Torniossa ovat ruotsalaiset. Tämän jälkeen eniten on venäläisiä, iranilaisia, irakilaisia ja thaimaalaisia. Kemissä eniten ulkomaalaisia on Myanmarista, jonka jälkeen tulevat venäläiset, ruotsalaiset, somalit, thaimaalaiset, kiinalaiset ja ukrainalaiset. (Moninet. Tilastoja. Power Point -esitys).

Todellisuudessa ulkomaalaisten määrä on esimerkiksi Kemissä huomattavasti suurempi, sillä tilastoihin on laskettu mukaan ainoastaan kuntapaikan saaneet ulkomaalaiset eikä esimerkiksi ollenkaan turvapaikanhakijoita. Kemiin on perustettu Suomen Punaisen Ristin 300- paikkainen vastaanottokeskus, jonka kaikki paikat ovat tällä hetkellä käytössä. Kun nämä turvapaikanhakijat lasketaan mukaan, Kemin ulkomaalaistilastot nousevat vähintään 821 henkilöön. Monikulttuurisuus näkyy tänä päivänä katukuvassa jo Tornion ja Kemin kaltaisissa pikkukaupungeissa.

Keskeistä kulttuurin määrittämiselle on se, että se on jotain sellaista, mikä on yhteistä kaikille tietyn yhteisön jäsenille. Karkeasti sanottuna kulttuuri erottaa ryhmät toisistaan, ja se huomataan usein viimeistään siinä tilanteessa, kun ollaan vastakkain toisen kulttuurin kanssa. (Tiittula, 33). Kulttuuri ei ole ainoastaan meihin sisäänrakennettu järjestelmä, sillä tuotamme kulttuuria jatkuvasti omalla toiminnallamme kielen ja viestinnän kautta. (mt., 34). Monikulttuurisuus on mielestäni myös ihmisten erilaisten ominaisuuksien ja erojen arvostamista. Jokaisen yksilön identiteetti on tärkeää ottaa huomioon, mutta jokaisen on myös elettävä yhteiskunnan tiettyjen perusarvojen ja pelisääntöjen mukaan. Maahanmuuttajien kuulee usein ihmettelevän mitä ja missä suomalainen kulttuuri on, sillä he eivät koe sitä näkevänsä missään.

Yhteensä koko maailmassa on vain vajaat 200 valtiota, mutta erilaisia kulttuureita on arvioita olevan 20 000. (Liebkind 2001, 171). Monikulttuurisuus on siis arkipäivää joka puolella. Kulttuurit poikkeavat toisistaan enemmän tai vähemmän. Törmätessään sekä kulttuuri että kulttuuria edustavat ihmiset muovautuvat hieman. Monikulttuurisuus saa ihmisten uskomukset, tunteet, asenteet, arvot, käyttäytymisen ja samastumiskuviot muuttumaan. (mt., 171). Usein käy niin, että vähemmistökulttuurien on muutospaineiden alla sulauduttava enemmistön kulttuuriin omaksuen enemmistön arvot ja käyttäytymisen. Vähemmistökulttuurin olisi kuitenkin pystyttävä säilyttämään oma kulttuurinsa sopeutuessaan enemmistökulttuuriin. (mt., 171).

Luodessamme monikulttuurista yhteiskuntaa, meidän tulisi kehittää yhteiskunnan palveluita huomioiden asiakaskunnan monikulttuurisuuden ja vastaten erilaisiin tarpeisiin tasa-arvoa edistävästi ja konflikteja ehkäisevästi (Räty 2001, 48). Vaikka monikulttuurisuus yleensä mielletään erilaisten ihmisten olemassaoloksi, tarkoittaa se myös poliittista ohjelmaa sekä yhteiskunnan rakenteiden muutosta. Monikulttuurinen yhteiskunta koostuu eri kulttuurien edustajista, joiden tulisi pyrkiä elämään tasa-arvoisessa asemassa ja vuorovaikutuksessa keskenään muodostaen toimivan ja jokaisen oikeuksia kunnioittavan kokonaisuuden (mt., 47). Monikulttuurinen yhteiskunta on ihannetilanne, joka ei ole toistaiseksi toteutunut missään maailman valtiossa. Se on kuitenkin tavoite, johon pyritään, ja jota varten kehitetään palveluja (mt., 48).

2.2 Suomalaisen asenteet maahanmuuttajia kohtaan ennen ja nyt

Kulttuurien kohtaaminen vaatii ihmisiltä sopeutumista. Maahanmuuttajien määrän vaikutuksista asenteisiin on olemassa kaksi toisistaan poikkeavaa oletusta. Konfliktiteorian mukaan syrjintä ja ulkomaalaisuusvastaisuus lisääntyvät eri ryhmien ollessa tekemisissä toistensa kanssa, vähemmistön suhteellisen koon kasvaessa ja enemmistön ja vähemmistön kokiessa kilpailevansa samoista asioista, kuten työpai-koista, sosiaalieduista tai vastakkaisen sukupuolen kiinnostuksesta. Kontaktiteorian mukaan ennakkoluulot vastaavasti vähenevät enemmistön ja vähemmistön välisten kontaktien lisääntyessä, tullessa monipuolisemmiksi ja henkilökohtaisemmiksi, ja kun niitä solmitaan statukseltaan samanlaisten kesken. Myönteisten vaikutusten nähdään

johtuvan muun muassa siitä, että kontaktien avulla ihmiset saavat tietoa toisistaan oppien samalla ymmärtämään heidän käyttäytymistä. (Liebkind 2001, 29).

Molemmat teoriat ovat saaneet tukea Euroopassa tehdyistä tutkimuksista. Konfliktiteoria päti Suomessa vuosina 1987 ja 1993 tehdyissä tutkimuksissa. Suomen syök-syessä lamaan ja suurtyöttömyyteen 1980 – luvun korkeasuhdanteen jälkeen, ja työt-tömyyden nelinkertaistuessa vuoden 1987 viidestä vuoden 1993 yhdeksääntoista prosenttiin, näkyi tyytymättömyys myös suomalaisten kielteisenä asennoitumisena ulkomaalaisia kohtaan. Konfliktiteorian rinnalla tosin kontaktiteoriakin sai näinä aikoi-na tukea: ulkomaalaisiin myönteisimmin suhtautuivat ne suomalaiset, jotka tunsivat henkilökohtaisesti Suomessa asuvia ulkomaalaisia (Jaakkola 1995).

Lamavuoden 1993 jälkeen suomalaiset suhtautuivat maahanmuuttajiin myönteisem-min. Myönteinen suhtautuminen käsitti sekä humanitaarisista syistä että taloudellisista syistä saapuvat henkilöt. Turisteihin, tiedemiehiin ja asiantuntijoihin, opisekljoihin, yrittäjiin ja ottolapsiin on kaikkina aikoina suhtauduttu myönteisemmin kuin humani-tääristä apua vailla oleviin, toisin sanoen sotaa ja ympäristötuhoja paenneisiin, poliit-tisista tai uskonnollisista syistä tai rodun vuoksi vaihottuihin sekä kehitysmaiden näl-kää näkeviin. Näiden tutkimusten valossa voisi siis todeta, että suomalaiset suhtau-tuvat myönteisemmin sellaisiin ulkomaalaisiin, joista on maallemme jollain tavalla hyötyä (Liebkind 2001, 31). Mitä eri kansallisuusryhmiin tulee, kielteisintä suomalaisten suhtautuminen oli vuonna 1998 venäläisiä, arabeja ja somaleita kohtaan. Inkerin-suomalaisiin, anglosakseihin ja pohjoismaalaisiin taas suhtauduttiin myönteisimmin (mt., 34). 1990 – luvun jälkeen suhtautuminen maahanmuuttajiin on jälleen huonon-tunut uuden talouslaman kohdattua Suomen ja koko muun maailman vuonna 2009.

2.2.2 Ennakkoluulot ja rasismi

Ennakkoluulot ohjaavat ajatteluamme yleistämään tietyn ihmisryhmän tietynlaiseksi esimerkiksi näin: Jaakko varastaa -> Ennakko-oletus: ”Me suomalaiset olemme re-hellisiä” -> Jussi on sitten poikkeus -> Teon täytyy johtua yksilöstä. Ja: Rainer varas-

taa -> Ennakko-oletus: "Nuo romanit ovat epärehellisiä" -> Rainer on tyypillinen ryhmänsä edustaja -> Teon täytyy johtua ryhmäjäsenyydestä.

Tyypillistä ennakkoluuloiselle asenteelle onkin me/te-ajattelu, jonka mukaan oma ryhmä nostetaan toisen yläpuolelle. Ennakkoluulot eivät poistu kieltämällä, vaan tunnistamalla, sillä tiedostamisen avulla voimme vaikuttaa. Tunnistaminen on kuitenkin hidas prosessi, jossa on kohdattava omia negatiivisia tunteita ja pelkoja eivätkä kaikki suinkaan ole siihen valmiita.

Rasismilla tarkoitetaan "sarjaa kuvitelmia, joiden mukaan tietty ihmisryhmä on muita ryhmiä moraalisesti, älyllisesti ja kulttuurin suhteen ylivoimaisesti parempi, ja jonka ylivoimaiset piirteet myös periytyvät sukupolvelta toiselle" (Liebkind 2001, 34). Rodullistamisesta puhutaan silloin kun ihminen luokitellaan ryhmiin ulkoisten piirteidensä mukaan. Rasismi on tasa-arvoa vastustavaa, ja se vastustaa erilaisten kulttuurien itsemääräämisoikeutta ja säilymistä (Antikainen, 79).

Rasismia on kahdella tasolla. Alempi taso käsittää psykologisesti vahingollisen uhkailun, nimittelyn tai vähäisen omaisuuteen kohdistuvan vahingonteon. Seuraavalla tasolla tapahtuva rasistinen toiminta on harkittua tai spontaania katuväkivaltaa. Ylimmällä rasisimin tasolla ovat terrorihyökkäykset, tuhopoltot, pommit, ampumiset ja muut aselliset hyökkäykset. Muita rasistisia rikoksia ovat esimerkiksi rasistisen organisaation perustaminen tai rasistisen materiaalin levittäminen. Vaikka rasistisen toiminnan tapoja on useita, sen tarkoitus on aina tuottaa vahinkoa (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 29).

Rasismi on ennakkoluuloista asennetta ja syrjintää toista ihmisryhmää kohtaan. Psykologiselta kannalta katsottuna rasismi on yksinkertaisesti oman tyytymättömyyden projisoimista toiseen, esimerkiksi ulkonäöltään itsestä poikkeavaan ihmiseen. On mielenkiintoista, että mahdollisesti tietynlaiset lapsuuden kokemukset omaava henkilö on taipuvaisempi stereotyyppiseen ajatteluun ja projisointiin, koska käsittelee tällä tavalla omia tukahdettuja halujaan (mt., 84).

Kautta aikain suomalaiset ovat suhtautuneet negatiivisimmin meitä köyhemmistä maista kotoisin oleviin, ulkonäöltään ja kulttuuriltaan suomalaisista erottuviin ihmisiin

(Liebkind 2001, 34). Suomalaisten ennakkoluuloiseen asenteeseen vaikuttaa osaltaan media, joka käsittelee usein maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin liittyviä asioita negatiivisessa valossa. Media yhdistää usein sanat ”ulkomaalainen”, ”ongelma” ja ”väkivalta” (Antikainen 1997, 78). Ulkomaalaiset eivät tee sen enempää rikoksia kuin suomalaisetkaan, vaikka media antaakin ymmärtää toisin. Valitettavan moni uskoo suorilta käsin median uutisoinnin sen sijaan, että kyseenalaistaisi kuulemansa ja näkemänsä.

Suomella on olemassa etnisen syrjinnän ja rasisminvastaisen toimintaohjelma. Valtakunnallisella tasolla tämä tarkoittaa tasa-arvon ja suvaitsevaisuuden edistämistä ja aluetasolla syrjinnän ehkäisyä työpaikoilla sekä maahanmuuttajien työllisyysmahdollisuuksien parantamista ylipäänsä. Syrjintään ja rasismiin on puututtava aina (Räty 2002, 199- 200).

2.2.3 Suvaitsevaisuuskasvatus

Suvaitsevaisuudella tarkoitetaan toisen ihmisen kunnioittamista ja hyväksymistä ihonväriin, uskontoon, seksuaaliseen suuntautuneisuuteen tai kansalaisuuteen katsomatta. Suvaitsevaisuuskasvatus on arjen rasismien ja ennakkoluulojen vastaista kasvatusta. Se pyrkii itsetuntemuksen ja itsearvostuksen vahvistamiseen (mt., 205-206).

Tasapainoisen yhteiskunnan saavuttamiseksi etnisten ryhmien väliset suhteet tulisivat olla hyvät ja rikastuttaa kaikkia osapuolia (Liebkind 2001, 9). Eri kulttuurien edustajien törmäys vaatii sopeutumista kaikilta osapuolilta. Suvaitsevaisuus on kykyä kunnioittaa toista ihmistä tasavertaisena ja arvostettavana uskontoon, ihonväriin, puhemiehen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai kansalaisuuteen katsomatta. Suvaitsevaisuus rakentuu ihmissuhdetaidoista, ongelmansietokyvystä, ristiriitojen sovittelutaidoista, yhteistyökyvystä sekä pyskimyksistä nähdä erilaisuus rikkautena. Suvaitsevainen ihminen ei pilkkaa, tuomitse eikä sorra lähimmäisiään, vaan hän kykenee kunnioittamaan ihmisoikeuksia. Mitä enemmän tietoutemme muista kulttuureista kasvaa, sitä paremmin ymmärrämme, että tapamme ajatella on kytköksissä omaan kulttuuriimme. Meidän tulee myös muistaa, että kulttuurimme on vain yksi monien jou-

kossa. Vaikka oma kulttuurimme poikkeakin suuresti monista muista kulttuureista, ei se tarkoita ettemmekö voisi kunnioittaa toista kulttuuria. Tärkeää on oppia käsittelemään konfliktit rakentavasti ilman väkivaltaa. Kulttuureista lukeminen, kuuleminen ja näkeminen ovat tärkeitä, mutta eivät yksistään riitä. Paras tapa oppia kulttuurista on mennä tutustumaan siihen paikan päälle (Wahlström, 99-100).

Wahlström (1997, 104) esittää suvaitsevaisuuden kehittämiseksi muiden kulttuurien edustajien tietotaidon hyödyntämistä. Heitä tulisi kutsua koulujen johtokuntiin ja tilaisuuksiin kuntien toimikuntiin. He voisivat myös järjestää oman kulttuurinsa näyttelyjä, luentotilaisuuksia, juhlia ja muita tapahtumia. Heidän tietouttaan voisi hyödyntää myös vanhusten ja sairaiden hoidossa sekä luontosuhteesta. ”Pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien haastattelut, yhteiset juhlat ja muut yhteistoimintamuodot ovat parhaita keinoja murtaa ennakkoluuloja ja saada kuvaa toisesta kulttuurista” (mt., 101). Tätä mieltä minäkin olen, ja se mielessäni järjestin monikulttuurisen tapahtuman.

Ennakkoluulojen hälventämiseksi tarvitaan sosiaalista ja institutionaalista tukea, kontaktien antamaa mahdollisuutta läheisten suhteiden solmimiselle sekä osallistujien tasavertaista asemaa (Liebkind 2001, 57). Sosiaalisella ja institutionaalisella tuella tarkoitetaan että ”sekä lainsäätäjien että lakia valvovien oikeuslaitoksen ja poliisitoimen tulisi pyrkiä selvästi ja näkyvästi edistämään ryhmien välisiä myönteisiä kontakteja sekä integraatiota” (mt., 57- 58). Ennakkoluulojen vähenemiseksi eri ryhmien välisten kontaktien tulisi myös tapahtua riittävän usein ja olla pitkäaikaisia ja läheisiä. Ryhmän edustaja nähdään silloin enemmän yksilönä, ihmisenä, jolla on samanlaisia tarpeita, haluja, pelkoja, unelmia ym. kuin itselläkin. Käymme myös samat perusasiat läpi elämässämme eli syntymä, seksuaalisuus, suvun jatkaminen ja kuolema. Jokaisella meistä on myös hellyyden antamisen ja saamisen sekä rakkauden ja arvostuksen antamisen ja saamisen tarpeet (Wahlström 1997, 100).

Kokemukseni mukaan suomalainen, jolla on jo entuudestaan kokemuksia ulkomalaisista ja kentien jopa ulkomaalaisia ystäviä, hakeutuu ulkomaalaisten seuraan helpommin ja luonnollisemmin kuin sellainen, jolla ei ole aiempaa kokemusta. Monet suomalaiset eivät koskaan tee minkäänlaista tuttavuutta ulkomaalaisen kanssa, todennäköisesti juuri omien ennakkoluulojensa vuoksi.

Ennakkoluulojen vähenemisen ja vähentämisen lähtökohta on se, että tiedostaa itse omat ennakkoluulonsa. Tämä onnistuu esimerkiksi reflektiivisen, pohtivan keskustelun tai roolinottoharjoitusten avulla tai hankkimalla kokemuksia erilaisuuden kohtaamisesta (mt, 102). Ennakkoluuloisuudella ja heikolla itsetunnolla on myös todettu olevan jonkinlainen yhteys, sillä hyvällä itsetunto toimii perustana suvaitsevaisuuden kehittymiselle (mt., 100). Huono itsetunto ei mielestäni kuitenkaan suoranaisesti selitä ennakkoluuloisuutta, sillä tunnen heikon itsetunnon omaavia ihmisiä, jotka kuitenkin ovat hyvin suvaitsevaisia.

Mielestäni yksi hyvä keino vähentää rasistista tai ainakin ennakkoluuloista asennetta on ymmärtää se, että maahanmuuttajista on Suomelle hyötyä. Ensinnäkin maahanmuuttajat rikastuttavat suomalaista kulttuuria tuomalla Suomeen eri maiden kulttuurien tuntemusta ja kielitaitoa. Kielten ja kulttuurien moninaisuus puolestaan rikastuttaa suomalaisen yhteiskunnan tieteellistä ja taiteellista toimintaa. Maahanmuuttajilta saadaan uusia näkökulmia esimerkiksi vanhustenhuoltoon, taidekasvatukseen ja pienyrittämiseen. Maahanmuuttajat tuovat myös tietotaitoa omasta maastaan, ja mahdollistavat suorat yhteydet eri puolille maailmaa. Suomalainen kilpailukyky maailmanlaajuisilla markkinoilla paranee heidän tuomansa kulttuurisen pääoman myötä. Maahanmuuttajat ovat myös vastaus Suomessa ennustettuun työvoimapulaan suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle seuraavan noin kymmenen vuoden kuluttua (Räty 2002, 39- 40).

Mielestäni olisi myös tärkeää *inhimmillistää* maahanmuuttaja. On uskomatonta, että erityisesti niihin Suomeen tulleisiin ulkomaalaisiin, jotka ovat eniten avun tarpeessa, suhtaudutaan vihamielisimmin. Näitä ovat esimerkiksi pakolaiset. Maahanmuuttajalla saattaa olla kova huoli taakse jääneistä sukulaisista ja ystävästään ja erityisesti silloin, kun tilanne omassa kotimaassa on huono tai jopa vaarallinen. Yhteydenpito heihin ei kuitenkaan ole helppoa jos mahdollistakaan. Lisäksi kaikki perheen ja suvun ilot ja surut (syntymät, häät, kuolema jne.) saattavat mennä sivu suun (mt., 110). Pahimassa tapauksessa maahanmuuttaja ei koskaan elämänsä aikana tule enää näkemään rakkaitaan.

3 INTEGRAATIO ELI KOTOUTUMINEN

Integraatio tarkoittaa maahanmuuttajan sopeutumista ja/tai kotoutumista uuteen yhteiskuntaan kyeten samalla säilyttämään oman kulttuurinsa ja toimimaan valtakulttuurin täysivaltaisena jäsenenä (Räty 2002, 124). Kun ihminen muuttaa maasta toiseen, vaikuttaa uusi ympäristö ratkaisevasti hänen kotoutumiseensa. Vaikutus voi olla positiivinen tai negatiivinen. Positiivisen ilmapiirin omaava ympäristö mahdollistaa helpomman kotoutumisen, kun taas mahdolliset syrjäntäkokemukset ja ihmisten välinpitämättömyys hidastavat tai vaikeuttavat sitä. Olennaista on paitsi maahanmuuttajan tukeminen ulkoapäin, myös se, miten hän itse kokee oman asemansa yhteisössä (mt., 124).

Tutkimusten mukaan maahanmuuttajat eivät kuitenkaan useimmiten integroidu valtaväestöön vaan omaan etniseen yhteisöönsä. Yksi suuri integroitumista vaikeuttava asia on maahanmuuttajien miltei kolminkertainen työttömyys valtaväestöön nähden. Toinen merkittävä integroitumiseen vaikuttava tekijä on maahanmuuttajan mahdolliset syrjäntäkokemukset, jotka voivat aiheuttaa niin sanottua akkulturaatiostressiä. Stressi voi ilmetä psyykkisen terveyden heikentymisenä, ulkopuolisuuden ja vieraan-tuneisuuden tunteina, psykosomaattisina oireina ja/tai identiteettiongelmina. Stressi voi puolestaan heikentää henkilön terveydentilaa (Liebkind 2001, 80).

3.1 Maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen

Sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan on vain yksi maahanmuuttajan elämän osa, sillä siteet entiseen elämään omassa kotimaassa eivät noin vain katkea. Useimmiten maahanmuuttajat elävät myös omassa maahanmuuttajayhteisössään. Se, missä auhteessa edellä mainitut toteutuvat, riippuvat maahanmuuttajasta. Vaikka maahanmuuttajan tärkeäksi sosiaalseksi verkostoksi muodostuu usein oma etninen ryhmä, vaikuttaa muunkin ympäristön tuki ja turva –tai mahdollinen turvattomuus-tärkeänä osana sopeutumisprosessiin. Työelämä ja/tai ystävyysuhteet tuovat mahdollisuuden monipuolisempien kontaktien luomiseksi (Räty 2002, 112-114).

Suomi ja suomalainen kulttuuri tuovat omat vaikeutensa kotoutumisen kannalta. Monet jokapäiväiseen elämään liittyvät asiat aiheuttavat vierauden tunnetta. Maahanmuuttajien on usein vaikeaa ymmärtää tiettyjä kirjoittamattomia käyttäytymissäntöjä ja yhteiskunnan epävirallisia normeja, jotka ovat meille itsestäänselvyyksiä. Suomalainen sosiaalijärjestelmä on myös outo monille. Vaikeinta on kuitenkin elää rasistisessa ja suvaitsemattomassa ympäristössä, ja kohdata eriarvoisuutta viranomaisten taholta (mt., 114-115).

Usein kuulee puhuttavan kulttuurishokista. Se tarkoittaa mahdollista kriisiä, jonka maahanmuuttaja kohtaa saapuessaan uuteen maahan. Sopeutuminen on yksilöllinen prosessi, johon vaikuttaa maahanmuuttajan lähtötilanne kotimaassaan. Sopeutuminen on yleensä helpompaa sellaisille maahanmuuttajille, joiden kulttuuri ei merkittävästi poikkea suomalaisesta kulttuurista. Se, kenen kanssa maahanmuuttaja tulee ja millaista tukea hän kotoutumisessaan saa, vaikuttaa myös merkittävästi kulttuurishokista selviämiseen. Lapset sopeutuvat aikuisia helpommin ottamatta huomioon murrosikäisiä. Avoimen ja sosiaalisen maahanmuuttajan on myös helpompi sopeutua (mt., 120- 121).

Maahanmuuttajan kotoutumista helpottaa myös suomen kielen osaaminen. Vieraan kielen –ja erityisesti maahanmuuttajille hankalan suomen kielen- opettelu ei kuitenkaan ole kaikille helppoa. Kielen oppimiseen vaikuttaa oma äidinkielen taito ja tottumus opiskella vierasta kieltä, ihmisen elämäntilanne sekä valmius oppia uutta (mt., 158). Oman kokemuksen mukaan voin sanoa, että suomen kielen oppimiseen tai oppimattomuuteen vaikuttaa paljon myös ikä.

Moni maahanmuuttaja haaveilee kotiinpaluusta. Joillekin se on mahdollista, mutta useimmiten se jää pelkäksi haaveeksi, sillä kotimaan poliittinen tai taloudellinen tilanne ei paluuta mahdollista (mt., 117- 118).

3.2 Kunnat vastaavat käytännön kotouttamistyöstä

Valtio ja Suomen Punainen Risti päättivät perustaa vastaanottokeskuksia yli 2700 pakolaisen saavuttua Suomeen vuonna 1990. Pakolaisten haja-asuttaminen kuntiin oli aloitettu kolme vuotta aiemmin vuonna 1987, jotta välttyttäisiin ulkomaalaisten keskittyminen tietyille alueille. Pakolaisten haluttiin sopeutuvan siten, että he löytäisivät mahdollisimman helposti normaalipalvelujen pariin (mt., 133-134).

Lokakuussa 1997 valmistuneen maahanmuutto- ja pakolaispoliittisen ohjelman mukaan Suomi pyrki edistämään hallittua maahanmuuttoa huomioiden kulloisenkin talouskehityksen sekä yhteiskunnallisen tilanteen. Maahanmuutto-ohjelman peruspyrkimykseksi tuli kaikkien maahanmuuttajien tehokas integroituminen eli kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään. Maahanmuuttajalle tuli kuitenkin taata oman kielen ja kulttuurin säilyttämisen mahdollisuus. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta astui voimaan vuonna 1999. Työministeriön maahanmuutto-osastolla sekä sen alla olevilla työvoima- ja elinkeinokeskuksilla oli täten vastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittelystä ja suunnittelusta. Kunnat toteuttavat kotouttamisen käytännössä. Jokaisen kunnan on luotava maahanmuuttajille oma kotouttamissuunnitelmansa, joka luodaan yhdessä maahanmuuttajan kanssa (mt. 133- 135).

Kunnat voivat itse päättää siitä, ottavatko pakolaisia vastaan. Pakolaisista kunta saa pakolaisista valtiolta korvauksen. Pakolaiset tulevat turvapaikan saatuaan kuntalaisiksi, ja ovat kantaväestön tavoin oikeutettua saamaan kaikkia kunnan tarjoamia palveluja. Käytännön kotouttamistyötä ovat luomassa ja kehittämässä niin kunnan eri sektorit kuin työvoimaviranomaiset ja koulutusta järjestävät tahot. Ohjelma räätälöidään yhdessä sosiaalitoimen, sivistystoimen, asuntotoimen sekä työvoimahallinnon ja kansaneläkelaitoksen kanssa (mt. 140- 141).

Kotouttamislakiin kuuluu myös maahanmuuttajan tukeminen työelämään pääsyssä. Kunnan on järjestettävä yksilöllinen suunnitelma työelämään sijoittumiseen jokaiselle maahanmuuttajalle. Tätä varten lähdetään liikkeelle maahanmuuttajan kieliopetus-tarpeen kartoituksesta. Yleensä maahanmuuttaja laitetaan suomen kielen kurssille

mahdollisimman pian maahan tulonsa jälkeen. Maahanmuuttajille järjestetään myös ammattiin ohjaavaa koulutusta (mt., 184- 185).

3.3 Syrjäytyminen kotoutumisen esteenä

Maahanmuuttajien syrjäytyminen on vakava ongelma Suomessa. Työllisyys on keskeistä maahanmuuttajien sopeutumisessa ja kotoutumisessa. Työ tarjoaa taloudellista riippumattomuutta, sosiaalisia suhteita ja kohentunutta itsetuntoa. Maahanmuuttajien suurin este kotoutumiselle on kuitenkin heidän varsin korkea työttömyytensä (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 22).

Työttömyys suurentaa syrjäytymisen riskiä, mikä puolestaan hidastaa tai jopa estää kotoutumista. Tilanne on huonoin pitkäaikaistyöttömillä sekä pienten lasten äideillä. Sopeutuminen on vaikeampaa pakolaisille kuin milleen muulle maahanmuuttajaryhmälle. Osa maahanmuuttajista on todella huonossa tilanteessa, sillä he eivät luota tulevaisuuteen, elävät päivän kerrallaan ja kärsivät terveydellisistä, erityisesti psykosomaattisista, ongelmista. Sosiaalinen ja psyykinen syrjäytyminen aiheuttavat eristäytymistä yhteiskunnasta, taloudellista huolta ja toimeettomuutta, mikä mielestäni taas lisää masennusta. Oravanpyörä on hetkessä valmis. Osa maahanmuuttajista on eristäytynyt valtakulttuurista täysin omaan yhteisöönsä. Tämä ei kuitenkaan välttämättä ole henkilön itsensä valinta vaan seurausta ympäristön olosuhteista.

Maahanmuuttajille ei ole paljoakaan materiaalisia tai inhimillisiä resursseja tarjolla. Täten heidän täysipainoinen yhteiskuntaan osallistuminen ei ole mahdollista, mikä heikentää heidän henkistä hyvinvointiaan. Syrjäntä- ja rasismikokemukset ovat suorassa yhteydessä maahanmuuttajien kokemaan stressiin, masennukseen ja ahdistukseen (mt. 138).

3.4. Maahanmuuttajien osallisuus

Maahanmuuttajien osallisuus eroaa jossain määrin valtaväestön osallisuudesta, sillä mahdollisuudet maahanmuuttajien osallistumiseen ovat valtaväestöä kapeammat.

Valtaväestölle suunnattuja osallistumisen periaatteita ja keinoja voi mielestäni silti soveltaa myös maahanmuuttajiin.

3.4.1 Osallisuuskäsitteen määrittelyä

Osallisuuden selvittäminen ei ole aivan yksinkertaista, sillä se on käsitteenä hyvin laaja. Osallisuutta voi myös tulkita monella eri tavalla riippuen siitä mitä tutkitaan. Karkeasti sanottuna osallisuus on kuulumista johonkin. Osallisuutta kuvaa hyvin englanninkielinen termi empowerment, joka tarkoittaa voimaantumista tai valtautumista. Tällöin yksilö kokee olevansa pätevä, ja pitää omaa rooliaan merkittävänä. Tämä on tärkeää siksi, että näin henkilön itsetunto saadaan kasvamaan. (Salmikangas 2002, 90- 91; Kiilakoski 2008, 11).

Jokainen meistä haluaa tuntea olevansa merkittävä ja kuuluvansa johonkin. Erityisesti tämä korostuu maahanmuuttajien kohdalla, jotka ovat syystä tai toisesta jättäneet kaiken tutun ja turvallisen taakseen, ja pyrkivät tulemaan osaksi uutta kulttuuria ja yhteiskuntaa. Osallisuus onkin ryhmään, yhteisöön ja/tai yhteiskuntaan liittymistä. Toisin sanoen osallisuus on aina yhteyttä muihin ihmisiin; yksin kukaan ei voi olla osallinen (Kiilakoski 2008, 12- 13). Suurin osa meistä kuuluukin johonkin yhteisöön.

Arkikielessä kuulee usein käytettävän osallisuuden ja osallistumisen termejä kiinnittämättä sen kummemmin huomiota siihen, että ne eroavat selvästi toisistaan. Osallistuminen on sitä, että otetaan osaa jo johonkin valmiiseen prosessiin, kun taas osallisuus käsittää tekemisen alusta loppuun. Osallistuminen tarkoittaa toiminnan objektina olemista siinä missä osallisuus on toiminnan subjektina olemista.

3.4.2 Osallisuus sosiaalisen vahvistamisen muotona

Suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle Suomea tulee kohtaamaan työvoimapula seuraavan kymmenen vuoden kuluessa. Tämä olisi loistava tilaisuusmaahanmuuttajille työllistyä. Lähitulevaisuudessa voi käydä jopa niin, että Suomen on haettava eri alan asiantuntijoita maan rajojen ulkopuolelta. Useiden tutkimusten mukaan maa-

hanmuuttajat ovat halukkaita tekemään töitä. Työnsaanti olisi monessa mielessä hyödyllistä, se muun muassa edesauttaisi maahanmuuttajan kotoutumista.

Myös kunnan tai järjestön osallisuustoimintaan osallistuminen helpottaa kotoutumista. Esimerkiksi Kemissä alkoi 1.9.2009 maahanmuuttajien kotoutumisen tueksi järjestetty Silmu –projekti, joka jatkuu aina 31.12.2013 saakka. Projektin puitteissa maahanmuuttajille järjestetään monenlaista toimintaa, esimerkiksi suomenkielen ohjausta, tanssikursseja, monikulttuurinen perhekerho sekä muita aktiviteetteja maahanmuuttajien omien kiinnostusten mukaan. Maahanmuuttajat voivat myös itse vaikuttaa osaan toiminnoista. Heidä kuunnellaan ja heidän kanssaan keskustellaan, jotta selvittäisiin mitä he haluavat tehdä. Maahanmuuttajan kanssa työskentelevän ei tulisi aina ehdottaa valmista ratkaisua tai toimintaa maahanmuuttajalle, sillä toisesta kulttuurista tulevan ihmisen toiveita voi olla vaikea arvailla. Jokainen ihminen tulisi myös kohdata yksilönä eikä pelkästään kulttuurinsa edustajana.

Osallisuus on mielestäni erinomainen sosiaalisen vahvistamisen keino. Maahanmuuttajien syrjäytyminen maksaa yhteiskunnalle enemmän kuin suomalaisen syrjäytyminen. Kiinnostus osallisuuteen maahanmuuttajien parissa on kokemukseni mukaan yhtä vaihtelevaa kuin kantaväestönkin. Kuten suomalaiset, myös osa maahanmuuttajista on hyvinkin aktiivisia kun taas osaa on hyvin vaikeaa motivoida mukaan toimintaan. Tilannetta vaikeuttaa maahanmuuttajan kanssa työskentelevän henkilön mahdollinen tietämättömyys maahanmuuttajan omasta kulttuurista. Myös tämän koulutus, mahdollinen kielitaidottomuus ja menneisyys on otettava huomioon. Maahanmuuttajan, erityisesti pakolaisen tai turvapaikanhakijan, menneisyydestä saattaa löytyä melko rankkojankin kokemuksia, jotka on tärkeää ottaa huomioon räätälöidessä hänelle sopivaa toimintaa.

Oman kokemukseni mukaan maahanmuuttajia osallistetaan liian vähän. Sen sijaan heidät yritetään sopeuttaa jo valmiisiin heille räätälöityihin kuvioihin ja erilaisiin ohjelmiin. Maahanmuuttajien osallisuus voi olla hankalampaa toteuttaa kuin valtaväestön. Aina ei ole kyse siitä, ettei maahanmuuttaja haluaisi tai yrittäisi olla aktiivinen. Maahanmuuttajien työttömyydestä ja sosiaalietujen saamisesta ollaan kansan keskuudessa hyvin näreissään. Ironista kyllä, siitäkään ei olla tyytyväisiä, jos maahanmuuttaja työllistyy tai on muuten aktiivinen.

3.4.3 Aktiivinen kansalaisuus kotoutumisen tukena

Kansalainen voi toimia aktiivisesti yhteiskunnassa esimerkiksi äänestämällä tai osallistumalla kansalaisyhteiskunnan toimintaan. Jo julkiseen keskusteluun osallistuminen tai jokapäiväiset ostopäätökset voidaan kuitenkin lukea aktiiviseksi kansalaisuudeksi. Maahanmuuttajien kannalta katsottuna järjestötoiminta on merkittävässä asemassa, sillä se tarjoaa mahdollisuuden aktiiviseksi toimimiseksi yhteiskunnassa sekä integroitumisen siihen. Tätä myötä maahanmuuttajan on mahdollista saavuttaa täysivaltaisen kansalaisen asema. Aktiivisen kansalaisuuden ja kotoutumisen voidaan siis nähdä olevan vuorovaikutuksellisessa suhteessa keskenään. Voidaan sanoa, että aktiivinen kansalaisuus on jopa edellytys kotoutumiselle (Harinen ym. 2009, 185-187).

Osallisuus on lainsäädäntöön perustuva aktiivista toimimista ja vaikuttamista elinympäristön kehittämiseen ja päätöksentekoon. Kansalaisten osallisuutta yritetään edistää erilaisten rakenteiden ja välineiden turvin. Välineet eivät kuitenkaan yksin riitä, vaan osallisuuden toteutumiseksi kansalaisilla on oltava halu osallistua. Jokainen voi omalle kohdalleen miettiä onko valmis panostamaan yhteisten asioiden edistämistä ja kuinka paljon (Valtikan internetsivut 2010).

Aktiivisen osallisuuden toteuttaja on mielestäni henkilö, joka pyrkii toimillaan vaikuttamaan ympäristöönsä muokaten omaa ympäristöään ja kenties jopa yhteiskuntaa. Hän sitoutuu työskentelemään rohkeasti uskomiansa asioiden puolesta. Valitettavasti tällaisia ihmisiä löytyy yhteiskunnasta mielestäni liian vähän. Vaikuttaminen on mielestäni tärkeää. Sen sijaan, että olisimme passiivisia sivustaseuraajia, mielestäni jokaisen meistä tulisi ottaa osaa tärkeäksi katsomiemme asioiden puolesta. Itseäni henkilökohtaisesti koskettaa muun muassa köyhien lasten asema kehitysmaissa ja siksi hakeuduin Plan Suomi säätiön vuosittain järjestämälle lapsen oikeuksien lähettilään koulutukseen alkuvuodesta 2008. Koulutuksessa jaettu kattava infopaketti Plan Suomen toiminnasta ja kehitysmaiden lapsiin liittyvistä asioista toimi hyvänä tukena aloittaessani lähettilään työt. Työhön kuuluu lapsen oikeuksista informoiminen päiväkodeissa, kouluilla ja nuorisotaloilla. Lisäksi lähettiläät tekevät kehitysmaiden lasten ja nuorten elämää tutuksi suomalaisille lapsille ja nuorille. Työ on ollut hyvin palkitsevaa, ja olen saanut siitä paljon positiivista palautetta. Sekä lapset ja nuoret että aikuiset

set ovat suhtautuneet kertomiini asioihin suurella mielenkiinnolla. Lähettiläänä olen päässyt toteuttamaan itseäni luovasti keksimällä jokaiselle vierailulle uudet tavat ja tyylit käsitellä näitä arkoja ja raskaitakin aiheita. Oma osallisuuttani pääsen toteuttamaan myös toimimalla Plan Suomen vapaaehtoisena ottaen osaa valmiisiin tapahtumiin tai kehittämällä toimintaa itse yhdessä muiden vapaaehtoisten kanssa.

3.4.4 Ohjaajan rooli maahanmuuttajan osallistamisessa

Ohjaajalla on merkittävä rooli etenkin maahanmuuttajien ohjauksessa, ja hänen on osattava ottaa monia asioita työssään huomioon. Ohjaajan on ymmärrettävä että jokainen kulttuuri on erilainen, ja se mikä toimii suomalaisten kanssa, ei välttämättä toimi muiden kulttuurin edustajien kanssa. Kulttuurien välistä viestintää saattaa haitata ohjaajan mahdollinen stereotyyppinen ajattelu tarkoittaen sitä, että jokin kulttuuri yleistetään tietynlaiseksi (Jakkula: Lapin yliopisto, Kulttuurienvälinen viestintä –luento 26.3.2009).

Jakkulan mukaan kulttuurinvälinen viestintä on pohja kaikelle yhteistyölle maahanmuuttajan kanssa. Viestinnän haasteita ovat samanlaisuus/erilaisuus; epävarmuuden vähentämisen teoria; vetäytyminen, väistäminen, käpertyminen; stereotyyppittely; ennakkoluulot; rasismi; valtakysymykset; kulttuurishokki sekä omakulttuurikeskeisyys. Ohjaaja voi Jakkulan mukaan välttää konflikteja kuuntelemalla tietoisesti toista osapuolta, pohdiskelemalla eri näkökulmia, käyttämällä kasvotyön taitojaan, rakentamalla luottamusta, yhteistyöllä ja vuoropuhelulla sekä mukauttamalla viestintäänsä. Integroituminen on monivaiheinen prosessi, joka lähtee kieltämisestä, edeten puolustautumisen ja vähättelyn kautta hyväksymiseen ja sopeutumiseen. Sopeutumisen kautta päästään integraatioon.

Viestintä maahanmuuttajan kanssa tapahtuu yleensä vieraalla kielellä, ainakin maahanmuuttajan maahan saapumisen alkuvaiheessa. Vieraalla kielellä asioimisessa kannattaa olla erityisen varovainen, ja kiinnittää tarkasti huomiota ilmaisutapoihin. Jakkula neuvoo välttämään monimutkaisia ilmauksia, muistamaan merkitysten kulttuurisidonnaisuuden, toistamaan sanomansa, kysymään ja tarkentamaan sekä käyttämään tuttuja ja konkreettisia ilmaisuja ja useita viestintäkanavia. Lopuksi hän kui-

tenkin muistuttaa, että virhetulkinnat ovat väistämättömiä kulttuurien törmäyksessä. Yllättävän usein ohjaaja törmää kuitenkin tilanteisiin, missä yhteistä kieltä ei ole. Tällöin apuun voi ottaa piirtämisen tai valmiista kuvista näyttämisen. Tällaisessa tilanteessa myös eleiden ja ilmeiden osuus korostuu. Ohjaajan kannattaa varmistaa, mahdollisesti monta kertaa, onko kuulija ymmärtänyt asian. Hän voi antaa ohjeita myös kirjallisena, jotta henkilö voi tutustua niihin kaikessa rauhassa myöhemmin. Lyhyiden lauseiden ja vain muutamien sanojen käyttö lauseessa on suotavaa. Tärkeää on myös käyttää aikuista kieltä ja intonaatiota, sillä holhoava sävy vie kuulijan usein lapsen rooliin.

Mielestäni on tärkeää, että ohjaaja näyttää olevansa aidosti kiinnostunut maahanmuuttajasta, sillä kiinnostus näkyy ulospäin. Kun ohjaaja lisäksi suhtautuu maahanmuuttajaan tasavertaisesti asettamatta itseään hänen yläpuolelleen, menee viesti paremmin perille. Maahanmuuttaja ei välttämättä ymmärrä miksi Suomessa toimitaan kuten toimitaan, ja siksi voi olla syytä selittää se hänelle yhteisymmärryksen saavuttamiseksi.

4 MONIKULTTUURINEN TAPAHTUMA ”COME AS YOU ARE”

Järjestin monikulttuurisen tapahtuman Come As You Are Leipätehtaan toimintakeskuksessa Kemissä 24.4.2010 osana opintoihini liittyvää Kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämisprojektia. Tapahtuman toteutus mahdollistui Leipätehtaan tiloissa toimivan maahanmuuttajien kotoutumiseksi suunnatun Silmu-projektin puitteissa.

Toimin tapahtumaan liittyvissä järjestelyissä ahkerasti ja päämäärätietoisesti alusta loppuun saakka. Karlsson & Marttala (2001, 11) sekä Kettunen (2003, 15-17) mieltävät projektin muutsa toiminnasta erillään tapahtuvaksi selkeärajaiseksi toiminnaksi, jolla on aina tavoite. Järjestämäni tapahtuman tavoite oli yhdistää ihmisiä yli kulttuuri-rajojen yhteiseen, mielekkääseen ajanviettoon sekä luoda positiivista kuvaa maahanmuuttajista paikalliselle valtaväestölle. Päämäärä saavutetaan vision avulla, sillä visio motivoi kovaan työhön (mt., 105).

Tapahtumassa nähtiin tavallisesta poikkeavia esityksiä, muun muassa iranilaismiehen stand up-tyylistä komiikkaa, suomalaisnaisten itämaisen tanssin esitys sekä ghanalaismiehen vauhdikas taekwondonäytös. Esiintyjät tulivat pääasiassa Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta sekä Kemin vastaanottokeskuksesta. Kaiken kaikkiaan esitykset olivat hyvin hauskoja ja vauhdikkaita. Kaikki saamani palaute on erinomaista, sillä juhlassa viihdyttiin oikein hyvin.

Tapahtuman järjestelyt olivat hyvin haastavaa ja stressaavaakin aikaa. Saavutin kuitenkin kaikki itselleni asettamani tavoitteet, joita olivat kaikkien tapahtuman järjestelyihin liittyvät osa-alueet ideoinnista ja aikataulutuksesta osallistujien rekrytointiin ja tehtävien mahdolliseen delegointiin sekä tapahtuman viestintään ja markkinointiin ja lopuksi juontamiseen. Opin paljon monikulttuurisesta ja kansainvälisestä viestinnästä, eri kulttuureja edustavien ihmisten kanssa toimimisesta sekä ohjaamisesta. Opin myös sietämään stressiä entistä paremmin ja luottamaan enemmän siihen, että kaikki järjestyy.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMISEN KUVAUS

Olen yrittänyt tehdä tutkimukseni mahdollisimman objektiivisesti rehellisten tulosten saamiseksi. Huomasin kuitenkin tutkimukseni aikana ettei se olekaan niin yksinkertaista. Tutkijan asenteet ja mielipiteet saattavat helposti kuvastua kysymysten läpi, vaikka hän pyrkisikin objektiivisuuteen. Eskola ja Suoranta (2003, 17- 18) toteavat, että objektiivisuus syntyy kaiken subjektiivisuuden tiedostamisesta ja tunnistamisesta. Tällä kirjoittajat tarkoittavat sitä, että ihmissuhteissa olennaisiin asioihin tulisi suhtautua epäselvästi, jotta tutkija ei pitäisi mitään itsestäänselvyytenä. Yksinkertaisimmillaan objektiivisuus tarkoittaa tutkimuskohteen katsomista puolueetomasti ulkopäin. Tosin kirjoittajat myöntävät itsekkin, että tämä on vaikeaa ja ehkä jopa mahdotonta, mutta tutkimuksen tekijä voi kuitenkin yrittää tunnistaa omat ennakkoodotuksensa (mt., 17).

Tutkimukseni aineisto on kerätty kahden viikon aikana toukokuussa 2010.

5.1 Käytetyt tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni on sekä kvalitatiivinen eli laadullinen että kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Valitsin molemmat tutkimusmenetelmät siksi, että tutkimuksessa käsitellään sekä kvantitatiiviselle tutkimukselle tyypillisiä lukumääriä ja prosenttiosuuksia että kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä syvällisempää asioiden tarkastelua ja analysointia tekstin muodossa. Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus on mahdollista erottaa toisistaan, mutta ne eivät välttämättä sulje toisiaan pois. Vastakkainasettelu on turhaa, sillä tärkeintä on tehdä hyvää tutkimusta (Eskola & Suoranta 2003, 14- 15; Heikkilä 2001, 16).

Kvalitatiivinen tutkimus keskittyy yleensä pieneen määrään tutkittavia, mutta sitäkin laadullisempaan ja perusteellisempaan tutkimukseen (Eskola & Suoranta 2003, 18). Aineiston koolla ei laadullisessa tutkimuksessa ole suurta merkitystä tutkimuksen onnistumisen kannalta, vaan tärkeintä on rakentaa käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Aineistosta on pyrittävä rakentamaan teoreettisesti kestäviä näkökul-

mia (mt., 61- 62). Tutkimuksen eettiset kysymykset on otettava huomioon monella tavalla. Tutkimusaineiston keruussa on oltava rehellinen, eikä tutkimuskohdetta saa hyväksikäyttää millään tavalla, esimerkiksi vaikuttamalla tutkimuskohteeseen. Tutkimuksesta on myös tiedotettava. Tutkimuksen peruskysymyksiä on se, koituuko tutkitavalle siitä mitään haittaa tai hyötyä sekä se, miten heidän yksityisyytensä turvataan, ja heitä ollaan johdattamatta harhaan. Raja eettisen ja epäeettisen toiminnan välillä ei aina ole selkeä, ja siksi tutkijalla pitää olla tarpeeksi herkkyyttä huomataksensa oman tutkimuksensa ongelmat (mt., 52- 59).

Laadullinen aineisto ei periaatteessa lopu koskaan, ja siksi se on rajattava. Tärkeintä siinä on oman aineistonsa tunteminen mahdollisimman hyvin. Siinä missä tilastollinen tutkimus yleistää, laadullinen tutkimus tekee tapaus tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että analysoitavasta aineistosta saadaan tulokseksi kokonaisuus, tapaus. Siksi on tärkeää, että tutkittavien joukosta valitaan sellaiset henkilöt, joilla on suhteellisen samanlainen kokemusmaailma, ja jotka omaavat tutkimusongelmasta tekijän tietoa sekä ovat kiinnostuneita tutkimuksesta (mt., 64- 66).

Kvantitatiivinen tutkimus toteutetaan usein kyselykaavakkeiden muodossa, joissa käytetään valmiita vastausvaihtoehtoja. Tulokset voidaan ilmaista taulukoiden tai kuvien avulla. Siinä missä kvantitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin Miksi?, Miten?, Millainen?, kvalitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin Mikä?, Missä?, Paljonko?, Kuinka usein?. Kvalitatiivinen tutkimus toisin sanoen auttaa ymmärtämään tutkitavaa selittäen syitä käyttäytymiseen ja päätöksiin. Tutkittavat valitaan yleensä harkiten eikä tuloksia pyritä yleistämään (Heikkilä 2001, 16- 17).

Tutkijan on oltava tutkimuksessaan avoin. Raporttiin merkitään kaikki tärkeät tulokset ja johtopäätökset, ei ainoastaan niin sanottuja edullisia tuloksia. Lisäksi tutkijan on huolehdittava tutkittavien yksityisyyden säilymisestä mikä tarkoittaa sitä, että tuloksista ei saa tunnistettua yksittäistä vastaajaa. Tutkimuksen on oltava hyödyllinen ja käyttökelpoinen, ja sen on tuotava esiin uutta informaatiota (mt., 29- 32).

Valitsin tutkimusmenetelmäksi kyselytutkimuksen, jossa on sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä.

5.2 Aineiston keruu

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole väliä sen koolla tutkimuksen onnistumisen kannalta, vaan koko on tapauskohtaista. Tärkeintä on kyetä ”rakentamaan siitä teoreettisesti kestäviä näkökulmia” (mt., 62).

Tekemäni kyselylomake on yhteensä kymmenen sivun mittainen. Sen alkuun on liitetty lähetekirjelmä, jossa selitetään mikä tutkimus on kyseessä, kuka tutkimuksen tekee ja keihin se kohdistuu. Siinä perustellaan myös tutkimuksen tarpeellisuus, mainitaan vastaajien anonyymiteetin säilyminen sekä selitetään väärinymmärrysten välttämiseksi mitä integraatiolla tarkoitetaan. Vastaajia yritin motivoida vastaamaan ilmoittamalla, että jokaisen panos olisi tärkeä tutkimuksen onnistumiseksi. Ilmoitin myös lomakkeen palautusajankohdan, joka oli 12.5.2010 eli 2,5 viikkoa tapahtuman ja kymmenen päivää kyselylomakkeen laatimisen jälkeen.

Vaikka yhdeksän sivun kysely kuulostaa pitkältä, ei tekemäni kysely sitä ole. Vastaja ei vastaa jokaiseen kysymykseen, sillä esimerkiksi puolistrukturoitujen kysymysten kohdalla vastausvaihtoehtojen ”yes” ja ”no” jälkeen valitaan seuraava kysymys sen mukaan, kumman vaihtoehdon vastaja on valinnut. Haastattelulomaketta kannattaa testata etukäteen (Eskola & Suoranta 2003, 88), ja näin teinkin antamalla lomakkeen täytettäväksi kolmelle maahanmuuttajaystäväälle. Täytin sen kokeilumielessä myös itse.

Olen jakanut kysymykset kolmeen eri kategoriaan. Ensimmäinen niistä sisältää vastaajan taustatiedot (sukupuoli, syntymävuosi, lähtömaa, asuinpaikkakunta, koulutus ja syy Suomessa oloon). Toinen kategoria on laajin ja tärkein sisältäen kysymyksiä tapahtuman hauskuudesta ja viihtyisyydestä, ystävyysuhteiden mahdollisesta vahvistumisesta suomalaisten ja maahanmuuttajien välillä ja maahanmuuttajien kesken, ryhmähengestä, uusien ystävyysuhteiden syntymisestä suomalaisten ja muiden maahanmuuttajien välillä, asenteiden mahdollisesta muutoksesta sekä vastaajan omasta mielipiteestä sen suhteen, kokeeko hän monikulttuuristen tapahtumien avulla integroituvansa paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Kysymyksellä numero 20, jolla kysyn kolmea tärkeintä syytä monikulttuuriseen tapahtumaan osallistumiseen, pyrin saamaan selville *miksi* monikulttuuriset tapahtumat kiinnostavat maahanmuutta-

ja. Kyselyn kolmas ja viimeinen osio sisältää kysymykset vastaajan mielenkiinnon monikulttuurisia tapahtumia kohtaan tulevaisuudessa.

Työskentelin kyselylomakkeen parissa kauan ja hartaasti. Pyrin tekemään siitä mahdollisimman selkeän erityisesti siksi, että se on sivumäärältään pitkä. Kyllä/ei – vaihtoehdot antaviin kysymyksiin on helppo ja nopea vastata, mutta jotta tutkimukseni ei olisi jäänyt pinnalliseksi, olen lisännyt siihen avoimia kysymyksiä. Avoimia kysymyksiä käytin myös siksi, että ne antavat vastaajien ilmaista itseään omin sanoin (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2010). Pidän avoimista kysymyksistä myös sen vuoksi, että niiden avulla saattaa saada vastauksia kysymyksiin, joita ei tullut tutkijana edes huomanneeksi.

Monivalintakysymysten hyvä puoli on muun muassa se, että vastaajien antamia vastauksia on helppo vertailla. Vastaaminen ja vastausten käsitteleminen on myös luonnollisesti helpompaa. Objektiivisuuden säilymisen vuoksi kyllä/ei – vastausten perästä löytyy kohdat, jossa pitää perustella vastaustaan huolimatta siitä kumpi mikä vastaus on. Olen myös tarjonnut valittavaksi vastausvaihtoehtoja ”en tiedä” ja ”ei samaa mieltä eikä eri meiltä” kuitenkin käyttäen niitä harkinnanvaraisesti.

Toteutin kyselyn viemällä sen henkilökohtaisesti siihen osallistuneille. Tällä keinoin pyrin motivoimaan vastaajaa. Lisäksi pystyimme vastaajan niin halutessa käymään läpi kysymykset väärinymmärrysten välttämiseksi. Sovimme jokaisen vastaajan kanssa myös kysymysten tarkentamismahdollisuudesta puolin ja toisin. Vein kyselyn 30 vastaajalle, joista 22 antoi sen vastattuaan takaisin. Aikaa vastaamiseen oli kymmenen päivää, joista osa palautti kyselyn aiemmin. Hain täytetyn lomakkeen jokaiselta henkilökohtaisesti. Tutkimuksessa oli toisin sanoen kyse informoidusta kyselystä (Heikkilä, 2001, 18).

Kuten aiemmin mainitsin, järjestämäni monikulttuuriseen tapahtumaan osallistui epävirallisten laskujen mukaan noin 160 ihmistä, joista suurin osa useita eri kulttuureja edustavia maahanmuuttajia. Oli siis selvää, että resurssini eivät riittäneet koko populaation tutkimiseen. Tämän vuoksi päädyin otantatutkimukseen. Koska otos on perusjoukosta valittava edustava pienoiskuva, sen tarkka harkitseminen on perusteltua. Perusjoukossa valitussa otoksessa on oltava samoja ominaisuuksia ja samassa

suhteessa kuin koko perusjoukossa eli otos vastaa perusjoukkoa tutkittavien ominaisuuksien perusteella (Heikkilä 2003, 33- 34). Mitä heterogeenisempi eli mitä enemmän tutkittavien ominaisuuksissa löytyy hajontaa, sitä suurempi on myös otoskoon oltava. Perusjoukon suuruudella ei puolestaan ole ratkaisevaa osaa otoskoko määrittelyssä (mt., 42- 44). Päädyin valitsemaan 20 hengen otannan, jotta otanta ei jäisi liian pieneksi. Tutkimukseeni valitsin useasta eri maasta ja kulttuurista kotoisin olevaa esiintyjää ja katsojaa. Molemmista ryhmistä valitsin 10 henkilöä, joiden uskoin edustavan koko populaatiota.

Aineistoon on liitettävä myös siihen sopiva teoriaosuus. Tutkimukseen liitettävä teoria kannattaa nähdä mahdollisuutena. Teoria on hyvin hyödyllinen tutkimuksen osa, sillä se tekee tutkimuksesta tutkimuksen näköisen sen sijaan, että kyseessä olisi vain raportti (mt., 81- 83).

5.3 Aineiston analyysi

Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen aineiston analyysitavat poikkeavat toisistaan huomattavasti. Laadullisella analyysillä pyritään luomaan aineistoon selkeyttä, ja tätä kautta tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Kvalitatiivista aineistoa voi käsitellä monella tavalla. Yksi näistä tavoista on teemoittelu, jota minä päädyin käyttämään tutkimukseni analysoinnissa.

Teemoittelu tarkoittaa sitä, että tutkija nostaa esille valitsemiaan tutkimusongelmaa valaisevia keskeisiä aiheita, teemoja. Näin päästään vertailemaan tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa. Analysoinnissa voidaan käyttää tutkittavan antamia sitaatteja. Teemoittelua suositellaan ratkaistaessa käytännön ongelmaa, sillä tarinoista on mahdollista poimia tutkimusongelman kannalta olennaista tietoa. Teemoittelua käyttävän tutkijan on osattava yhdistää teoria ja empiria toisiinsa. Tärkeintä ei ole sitaattien määrä, sillä tutkittavien antamat mielipiteet ja vastaukset eivät itsessään ole tutkimusta. Tutkimuksen on kerrottava tutkittavasta ilmiöstä, ja pureuduttava syvällisesti tutkittavaan aiheeseen (Eskola & Suoranta 2003, 174- 179).

Kvantitatiivista aineistoa käsitellään kuvin, taulukoin ja tunnusluvuin. Aineistoon kannattaa tutustua ensin katselemalla aineistoon sisältämiä tietoja ja esikäsittelemällä ne (Vehkalahti 2008, 51). Tosiasia on, että eri tiedonkeruumenetelmät antavat erilaisia vastauksia. Tutkimustuloksiin vaikuttavia asioita ovat muun muassa otoksen koko, tutkimusajankohta, vastausprosentti, esitetyt kysymykset vastausvaihtoehtoineen, kysymysten selkeys tai epäselvyys, toisista vastaavista tutkimuksista saadut tulokset sekä tutkimuksen tilaaja ja tekijä (mt., 71- 79).

Saatuani vastaukset tutkimuksen kysymyksiin, laitoin kaiken kvantitatiivisen aineiston numeromuotoon, ja koodasin ne Excel – ohjelmaan. Ohjelman avulla on mahdollista ristiintaulukoida vastaukset niin, että ne ilmaisevat eri asioiden riippuvuuksia toisistaan. Excel – ohjelman kautta sain vastauksista keskiarvoja ja prosentteja vertaillakseni vastaajien taustoja ja mielipiteitä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Seuraavassa esittelen tutkimukseni kvantitatiivisen aineiston. Tämän jälkeen esittelen kvalitatiivisen aineiston teemoittelun avulla. Tein kyselylomakkeen (liite 1) englannin kielellä, mutta esittelen tulokset suomeksi.

6.1 Kvantitatiivinen osuus

Vein lomakkeen henkilökohtaisesti jokaiselle 30 maahanmuuttajalle, joista siihen vastasi 22 henkilöä (73 %). Vastanneista 13 (59 %) oli miehiä ja 7 (31 %) naisia.

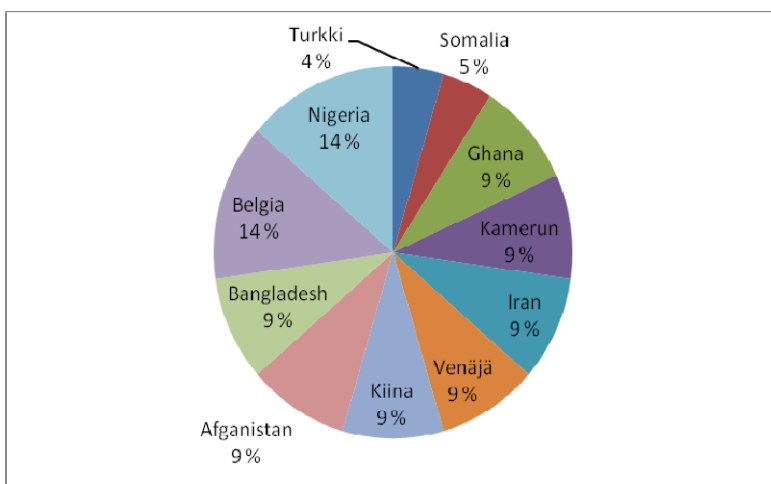
Syntymävuosi (Year of birth)

Taulukko 1. Vastaajien ikäjakauma

Syntymävuosi	Lukumäärä	%
1960	1	5 %
1965	1	5 %
1977	3	14 %
1978	1	5 %
1981	2	9 %
1983	3	14 %
1984	4	18 %
1985	2	9 %
1987	3	14 %
1988	2	9 %
Yhteensä	22	100 %

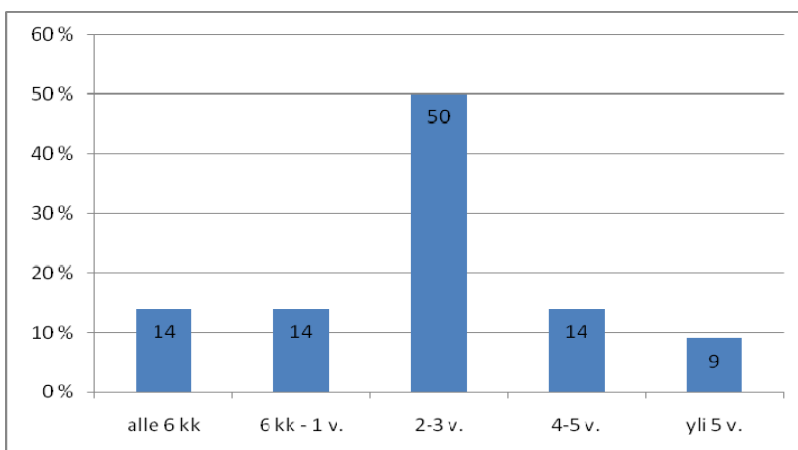
Vastaajien iässä on melko paljon hajontaa, koska halusin tutkimukseen mukaan eri ikäisiä ihmisiä. Haastateltavista suurin osa (18 %) on syntynyt vuonna 1984. Kolme neljäsosaa vastaajista olivat syntyneet 1977, 1983 ja 1987. 9 prosenttia vastanneista olivat syntyneet vuosina 1981, 1985 ja 1988. Vuosina 1960, 1965 sekä 1978 oli kuitenkin vuonna syntynyt yksi henkilö.

Vastaajista 63 % oli kotoisin Ghanasta, Kamerunista, Iranista, Venäjältä, Kiinasta, Afganistanista ja Bangladeshista. Nigeriasta ja Belgiasta oli numeerisesti eniten vastaajia (yhteensä 6 henkilöä), mutta prosentuaalisesti yhteensä 28 %. Turkista ja Somaliasta oli kotoisin yhteensä 9 %.

Kuvio 1. Kotimaa

Vastanneista puolet (50 %) on ollut Suomessa tähän mennessä 2-3 vuotta. Alle kuudesta kuukaudesta aina vuoteen saakka on Suomessa ollut yhteensä runsas neljäsosa. 14 % vastaajista on ollut maassa 4-5 vuotta, ja vähiten (9 %) yli viiden vuoden ajan.

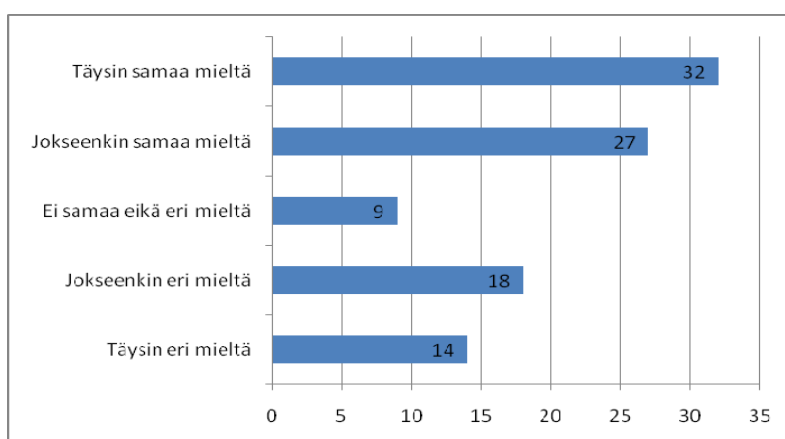
Kuvio 2. Suomessa olo aika

Vastanneiden kotipaikkakunta jakautui tasaisesti kahteen paikkakuntaan. Heistä 59 prosenttia asui Torniossa ja 41 prosenttia Kemissä. Lukion tai ammattikoulun oli käyt-

nyt suurin osa (77 %), peruskoulun oli käynyt 18 prosenttia, ja viidellä prosentilla ei ollut koulutusta ollenkaan. Syyt Suomessa oloon vaihtelivat opiskelun, perhesiteiden kautta saapumisen sekä turvapaikan hakemisen välillä. Suurin osa tutkimukseeni osallistujista oli tullut Suomeen opiskelemaan. Heitä oli 77 prosenttia kyselyyn vastanneista. 14 prosenttia oli saapunut Suomeen perhesiteiden kautta ja 9 prosenttia humanitäärisistä syistä, tarkemmin sanottuna turvapaikanhakijoina.

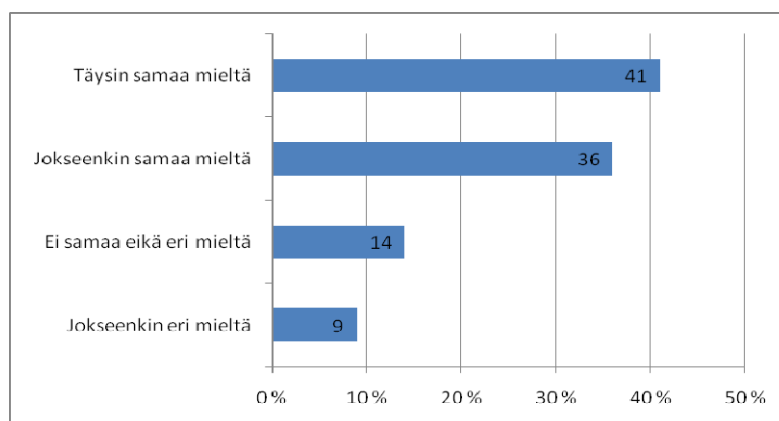
Kaikki vastanneista (100 %) olivat sitä mieltä, että tapahtuma oli hauska ja esitykset viihdyttäviä. Suurin osa eli kaksi kolmasosaa vastanneista pitivät suomalaisten naisten esittämässä itämaisesta tanssista. Afrikkalaisten asujen näytöksen puolestaan valitsi parhaimmaksi esitykseksi hieman alle kolmasosa. Yhden kiinalaisen ja kolmen nigerilaisen esittämä kiinan kielinen laulu kiinnosti 11 prosenttia samoin kuin ghanalaismiehen esittämä taekwondo-näytös. Bangladeshilaisten keksimästä esityksestä sekä stand up esityksestä pidettiin kahdeksan prosentin verran. Turkkilainen musiikkiesitys sai ainoastaan kolme prosenttia äänistä (Liite 2).

Vastaajista hieman alle kolmasosa oli jokseenkin samaa mieltä sen väittämän kanssa, että monikulttuuriset tapahtumat vahvistavat suomalaisten ja ulkomaalaisten välisiä ystävyysuhteita. Runsas neljäsosa oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Vajaa viidesosa ei ollut samaa eikä eri mieltä väittämästä. Runsas viidesosa taas oli joko jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämän kanssa.

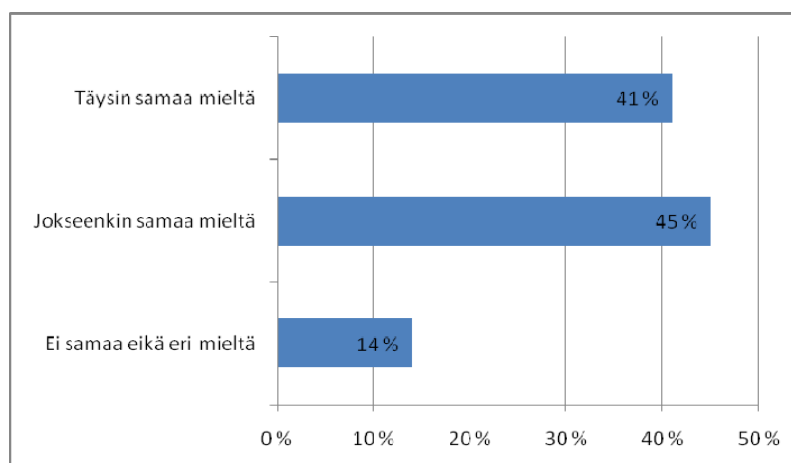
Kuvio 3. Mielipide monikulttuuritapahtumien vaikutuksista ystävyteen suomalaisten ja ulkomaalaisten välillä

Yhteensä peräti 77 % vastanneista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että monikulttuuriset tapahtumat vahvistavat ulkomaalaisten välisiä ystävyysuhteita. Ei samaa eikä eri mieltä puolestaan oli 14 %. Vastanneista 9 % tunsii olevansa jokseenkin eri mieltä, mutta kukaan ei ollut täysin eri mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 4. *Mielipide monikulttuuritapahtumien vaikutuksista ystävyteen ulkomaalaisten välillä*

Seuraavasta kuviosta näkee, että lähes kaikki vastaajista ovat joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että monikulttuuriset tapahtumat lisäävät ryhmähengeä ihmisten kesken. Mielipidettään ei sanonut tai sitä ei ollut 14 %:lla vastaajista. Kukaan ei ollut eri mieltä väittämän kanssa.

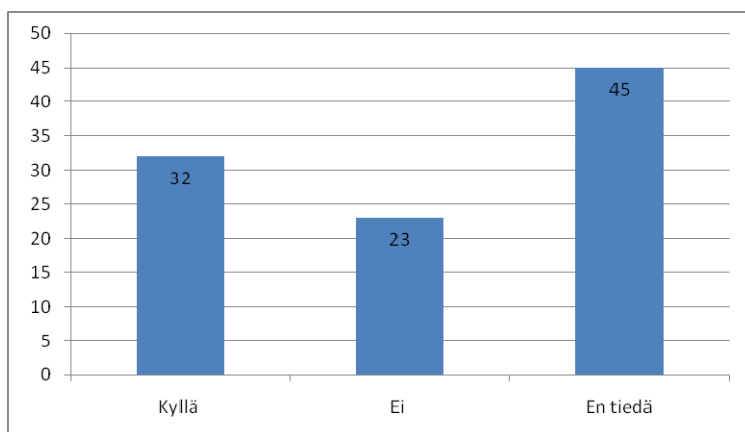

Kuvio 5. *Mielipide ryhmähengen lisääntymisestä monikulttuuritapahtumissa*

Vastanneista lähes kaikki (91 %) kertoi saaneensa tapahtuman myötä uusia ystäviä. Loput 9 % ei kokenut saavansa uusia ystäviä. 62 prosenttia koki asenteidensa muut-

tuneen suomalaisia kohtaan, kun taas 38 prosenttia koki etteivät asenteet muuttuneet. Vastaavasti kaikista vastanneista 38 prosenttia koki asenteidensa muuttuneen muista maista tulevia henkilöitä kohtaan, mutta suurin osa (64 %) ei kokenut muutosta asenteidensa suhteen.

Kuviosta 6 käy ilmi, että suurin osa (45 %) ei tiedä tai osaa vastata siihen, edesauttaako monikulttuurinen tapahtuma rasismien vähenemistä. Kyllä –vastauksia annettiin kuitenkin hiukan enemmän (32 %) kuin ei –vastauksia (23 %).

Kuvio 6. Rasistisen ajattelun väheneminen monikulttuuritapahtuman avulla

Tärkeimmäksi tapahtumaan osallistumisensa syyksi vastanneet valitsivat jokapäiväisestä elämästä poikkeavan tekemisen (22 %). Hieman alle viidesosa oli kiinnostunut pitämään hauskaa ja toinen vajaa viidesosa eri maista ja kulttuureista olevien ihmisten yhteen kokoontumisesta. Uusien ystävien hankkiminen kiinnosti 16 % vastaajista. Suomalaisien kanssa toimiminen (11 %) sai hiukan enemmän kannatusta kuin muiden ulkomaalaisten kanssa toimiminen (9 %). Vähiten tapahtumaan osallistumiseen vaikutti vanhojen ystävien tapaaminen (Liite 3).

Kysyttäessä, 100 % vastaajista eli jokainen oli sitä mieltä, että monikulttuurisia tapahtumia tulisi järjestää enemmän Kemi-Tornion alueella. 68 % aikoi osallistua monikulttuurisiin tapahtumiin tulevaisuudessa. 32 % vastasi puolestaan ei osannut vielä sanoa osallistuuko vai ei, mutta kukaan vastanneista ei vastannut suoralta kädeltä kieltevästi.

6.2 Ystävyyttä yli kulttuurirajojen

Maahanmuuttajien sosiaaliset verkostot ovat hyvin usein melko suppeat. Monet maahanmuuttajat tuntevat olonsa yksinäisiksi erityisesti täällä Pohjois-Suomessa, missä vaihtoehtoja on hyvin vähän. Kuten aiemmin totesin, maahanmuuttajan halu osallistumiseen ja osallisuuteen on yksilöllistä. Siinä missä toiset eivät osallistu ollenkaan, jotkut ottavat osaa lähes kaikkeen järjestettyyn toimintaan. Monikulttuurinen tapahtuma mahdollisti maahanmuuttajien osallistumisen ja osallistamisen hetkeksi. Se ei vielä riitä, mutta on hyvä alku.

Jokainen ihminen, oli hänen taustansa millainen tahansa, tarvitsee sosiaalisen verkon ympärilleen. Jokainen ihminen kaipaa vertaisryhmiin kuulumista, ikätovereidensa seuraa sekä hyväksytyksi tulemisen kokemuksia. Ystävät ovat tärkeitä, koska he tekevät ihmisen iloiseksi ja onnelliseksi. Useimmiten monikulttuuristen nuorten ystävät tulevat eri kulttuureista ja maista. (Harinen ym. 2009, 62). Näin olen myös itse kokenut. Toisaalta ne maahanmuuttajat, joilla on suomalaisia ystäviä, arvostavat tätä ystävyyttä.

Suurin osa (59 %) vastanneista oli sitä mieltä, että monikulttuuriset tapahtumat vahvistavat suomalaisten ja ulkomaalaisten välisiä ystävyyssuhteita. Kysyttäessä *kuinka* ystävyyssuhteet vahvistuvat, oli yleisin vastaus, että monikulttuurisiin tapahtumiin tulevat suomalaiset poikkeavat yleensä jossain määrin muista suomalaisista. Yleensä suomalaisia pidetään ujoina, hiljaisina, etäisinä, viileinä ja pidättyväisinä (Puusaari 1997, 23). Kaikista suomalaisista ei kuitenkaan ajatella samalla tavalla.

They are a little different from other Finnish people. I mean that they are open, friendly, even more social and not so shy than the Finns tend to be. They come to these events to meet people and are open minded. I would say that they are not scared and definitely not racists!

It is very easy to get to know these people because they are so social with us (foreigners). I have quite many Finnish friends.

Moni oli sitä mieltä, että monikulttuurisiin tapahtumiin osallistuvat suomalaiset ottavat myös kontaktia maahanmuuttajiin keskustelemalla heidän kanssaan. Suuri osa järjestämäni tilaisuuteen tullut suomalainen tosin oli maahanmuuttajille jo tuttu, sillä he ottavat osaa lähes kaikkiin maahanmuuttajille suunnattuihin tapahtumiin tai työskentelevät maahanmuuttajien parissa. Kokemukseni mukaan moni maahanmuuttajien parissa työskentelevä ja/tai muita kontakteja maahanmuuttajiin omaava suomalainen ottaa jokaisen tapaamansa maahanmuuttajan yksilönä. Tutkimusten mukaan (Liebkind 2001, 59) tällainen yksilöityminen edes yhtä ulkoryhmän jäsentä kohtaan vähentää syrjintää. Ulkoryhmän syrjiminen on selvää silloin, kun ryhmä nähdään yhtenäisenä ja erityymättömänä. Näin käy etenkin sellaisessa ympäristössä, jossa ryhmien välisiä kontakteja esiintyy vähän. Jotkut vastanneista olivat sitä mieltä, että ystävyys-suhteet vahvistuvat kyllä *niihin* suomalaisiin, jotka ottavat osaa monikulttuurisiin tapahtumiin. Osa mainitsi tutkimuksessa myös minut, sillä ainakin tapahtuman esiintyjät olivat luoneet suhteen minuun yhteisen taivalemme aikana.

You are my friend Jenni, right!?

I feel that you become my friend now. I have seen you before in school but I didn't know you. Now I know you.

Ne kyselyyn vastanneista (32 %), jotka eivät kokeneet monikulttuurisen tapahtuman lähentävän suomalaisia ja ulkomaalaisia, perustelivat väitettään kertomalla, että suomalaisiin on vaikeaa ellei mahdotonta luoda kontaktia oltiinpa missä tahansa. Suomalaiset eivät heidän mukaansa ota kontaktia ensin tai heidän ottamansa kontakti on hyvin vähäistä. Jotkut suhtautuivat suomalaisiin varauksella, sillä pelkäsivät miten käy, jos yrittävät keskustella suomalaisen kanssa. Maahanmuuttaja pelkää yleensä suomalaisen ennakkoluuloja tai vastaan tulee kielimuuri (Harinen 2009, 68). Maahanmuuttaja kokee usein Suomessa asumisen ja kanssakäymisen suomalaisten kanssa haasteelliseksi. Suomalaiset ovat esimerkiksi tottuneet pitkien etäisyyksien vallitessa tottuneet pitämään ja saamaan tilaa ympärilleen. Siitä ei pidetä, että toinen ihminen tulee liian lähelle, ja etenkin maahanmuuttajia aristellaan (Puusaari 1997, 23). Suurin osa maahanmuuttajista on oppinut tämän hyvin nopeasti maahan saapumisen jälkeen, ja aristellee itsekin suomalaista.

I wouldn't mind having Finns as my friends but its so difficult... If I see a Finn standing out there am not sure how he's gonna react for me talking to him.. So I wouldn't dare to go talking to him.

Suomalainen ei yleensä harrasta niin sanottua small talkia, mikä on tapana monissa muissa kulttuureissa. Small talkilla pyritään pitämään yllä tunnelmaa rennolla rupattelulla, millä ei ole mitään tärkeämpää merkitystä (Puukaari 1997, 23). On harvinaista, että maahanmuuttajiin tottumaton suomalainen ottaisi kontaktia vieraan kulttuurin edustajaan ensimmäisenä.

Finnish people don't necessarily come to you first. And I don't know if they want me to go to talk to them either. Making friends in Finland is not easy. I come from a country where you don't have to worry about things like this. People come to talk every time.

Ulkomaalaisten välisten ystävyysuhteiden lujittumista monikulttuuristen tapahtumien avulla kannatti huomattava määrä (77 %) vastaajia ja väittämän kanssa eri mieltä oli hyvin pieni määrä (13 %). ”Ei samaa eikä eri mieltä” – vastauksia ei tämän väittämän yhteydessä annettu ollenkaan.

Perustelut väittämän myönteiseen vastaukseen kuuluivat esimerkiksi niin, että monikulttuurisiin tapahtumiin osallistuu enemmän ulkomaalaisia kuin suomalaisia minkä vuoksi ulkomaalaisiin on helppo ottaa kontaktia. Kontaktin helppouteen vaikuttaa myös ulkomaalaisten avoimuus ja rentous. Kiistämättä maahanmuuttajia yhdistää myös moni heidän kulttuuriinsa liittyvä asia silloin, kun he tulevat samasta valtiosta tai toisiaan muistuttavista kulttuureista. Puusaari (1997, 21) toteaa, että muutto toiseen maahan on enemmän tai vähemmän hyppy tuntemattomaan. Suku ja tuttavat eivät ole enää lähellä tukemassa, ja maahanmuuttajan on kohdattava uusi elämänrytmi uusine arvoineen ja tapoineen yksin. Puusaari jatkaa, että maahanmuutto vaikuttaa ihmisen identiteettiin, ja identiteetti onkin löydettävä toisessa ympäristössä uudelleen. Täten on aivan luonnollista, että maahanmuuttajat tuntevat olevansa ikään kuin samassa veneessä. Monet tapahtumaan osallistuneet maahanmuuttajat, erityisesti opiskelijat, tunsivat toisensa jo entuudestaan koulu- ja vapaa-ajan ympyröistä.

It's easy for us foreigners to become friends because we feel united. Not with everybody, I must say, but at least us students.

Lisäksi yksi vastaajista selitti kontaktien ja ystävyysuhteiden syntyminen helppoutta sillä, että samasta maasta tai edes maanosasta tulevat henkilöt tuntevat toisinaan syvää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tutkimukset osoittavat, että maahanmuuttaja integroituu omaan etniseen yhteisöönsä paremmin ja helpommin kuin vastaanottavaan yhteisöön (Matinheikki-Kokko, 1997, 14).

We Africans are brothers! Where ever we go we find each other and get to know each other always.

Kysyttäessä kielteisesti vastanneiden perusteluja, eräs vastaajista mainitsi, että rasismi ei ole pelkästään suomalaisten ja ulkomaalaisten välinen ongelma, vaan sitä löytyy myös eri ulkomaalaisryhmien väliltä.

Sometimes problem is not Finnish people. The problem is other foreign people. Everybody doesn't want to be friends together. I don't like everybody myself. There are for example problems between Africans and people from Iraq and Iran.

Toinen vastaaja oli samoilla linjoilla kirjoittaessaan, että *you just cannot be everybody's friend, it's not even possible.*

Itselleni oli suuri ilo todeta, että tapahtumassa viihdyttiin yleisesti ottaen hyvin. Tämä näkyy myös kyselyn vastauksissa. 86 prosenttia vastaajista oli joko jossain määrin tai täysin samaa mieltä siitä, että monikulttuurinen tapahtuma lisää yhteishenkeä ihmisten keskuudessa. Kysyttäessä miten/millä tavoin yhteishenki lisääntyy, muutamat vastasivat esimerkiksi näin:

When people get together like this to have fun in a special and relaxed way, it really helps to get people closer to each other. People can forget all the bad things and just enjoy the show!

The day was a success. Nothing could have been better. It's not easy to bring people together. You could see people enjoy it and it made them feel good. This increases team spirit no matter who you are or where you are from.

Jossain määrin oltiin myös sitä mieltä, että vaikka luomani monikulttuurinen tapahtuma lisäsi yhteishenkeä, vastaavat tapahtumat eivät sitä aina tee.

Yes, it did increase team spirit but it doesn't always happen like that. It depends how it goes and what happens. If the event goes badly wrong then it affects on people.

Lähes kaikki vastaajista (91 %) kertoivat saaneensa tapahtuman myötä uusia ystäviä. Tämä on kerrassaan upeaa, mutta ei yllätä minua, koska kyseessä on kuitenkin *monikulttuurinen* tapahtuma. Tällä tarkoitan sitä, että maahanmuuttajat ovat yleensä avoimempia tutustumaan toisiin ihmisiin, ainakin silloin kun kyseessä on toinen maahanmuuttaja. Itse asiassa hyvin moni Suomessa asuva ulkomaalainen tuntee olonsa yksinäiseksi, ja on hyvin kiinnostunut tutustumaan muihin ihmisiin. Ujoihin ja ehkä hieman sisäänpääntyviin suomalaisiin ei ole helppo tutustua, vaan helpompaa on ottaa kontaktia muihin samassa tilanteessa oleviin maahanmuuttajiin.

There were lots of people in the event from many different countries. Even if I didn't see any Finns or get to know so much of them, I made friends from other cultures. As a foreigner it's easy to me to get to know other foreigner.

Finnish people are very very difficult to get friends with! I may not get Finnish friends but it's important to have friends and it doesn't so much matter if they are where. Friends will be friends anyway.

Osa vastaajista oli kuitenkin rohkaistunut ottamaan kontaktia myös suomalaisiin hyvin tuloksin.

Finns that take part in multicultural events are easy to approach with because they simply have a "good" attitude towards foreign people. Most of them come there to get to know us foreigners and approach us more easily than maybe anywhere else. I have to say I didn't still know many Finns before but it makes me happy that I have some new Finnish friends now.

I already have lots of friends here in Finland because I am very approachable and friendly person. But I do believe a person can NEVER have too many friends. That's why I am happy to say I did get new friends from the event from Kamerun, Nigeria, Iran, Irak, Bangladesh, Russia, China, Finland..

What kind of friendships? All kind! With Finnish, Russian, African, Turkish, Chinese.. you name it. I knew some people before but they weren't my friends. After the event we have been meeting and hanging around. So I would say I got new friends thew the event.

6.3 Asenteet meitä ja muita kohtaan

Yllättävän suuri osa vastaajista (62 %) kertoi asenteidensa suomalaisia kohtaan muuttuneen tapahtuman myötä. Asenteiden muutokseen vaikutti suurelta osin tapahtuman suomalaisesiintyjät.

I always thought that Finns are so shy to perform but I don't think that anymore after seeing Finns performing. And who said that the Finns are stiff and can't dance? After the girl dancing alone and seeing the belly dancers my opinion about that has totally changed!

I didn't first believe my own ears when you (Jenni) said the next performers is FINNISH belly dance. And as far as I heard the croud, they did not either. How refreshing and suprising to see Finnish people move the hips like that! I am seeing the Finns in a little new light now! ;)

Asenteiden muutoksessa ei kuitenkaan ollut kyse pelkästään suomalaisesiintyjistä, vaikkakin se oli selvästi suurin asenteiden muutokseen liittyvä asia. Eräässä vastauksessa kuvailtiin muutosta näin:

The Finns are quite peculiar (kummallinen), and so is Finland too, so I can say after living here quite a few years. I still like Finland and I was happy to get to know some Finnish people. Unfortunately there were no many there but those who were there, made a difference.

Kukaan vastaajista ei ilmaissut suomalaisia kohtaan olevien asenteidensa muuttuneen negatiiviseen suuntaan, sen sijaan jokainen asenteidensa muuttumista selittänyt henkilö perusteli vastaustaan positiivisella tavalla.

Asenteet muita ulkomaalaisia kohtaan eivät muuttuneet yhtä paljon kuin suomalaisia kohtaan: vain 36 prosenttia kertoi asenteidensa muuttuneen. Tämä ei välttämättä ole huono asia, sillä se kertoo, että asenteet eivät ole muuttuneet *huonoonkaan* suuntaan.

The attitudes don't change if you don't get to know other foreigners. We still easily spend time just in our own groups meaning that Africans are with Africans, Asians with other Asians and so on. Everything depends on who you yourself want to spend time with.

My attitude towards other foreigners have always been good so there is nothing to change about, I think.

Vastanneista 32 prosenttia koki rasistisen ajattelun vähenevän monikulttuuristen tapahtumien myötä. Melkein yhtä suuri osa (23 %) ei kokenut tapahtumalla olevan vaikutuksia siihen. Yllättävän suuri osa (45 %) ei osannut vastata suuntaan tai toiseen. Rasismi on aihe, josta ei välttämättä haluta puhua niin suomalaisten kuin maahanmuuttajienkin keskuudessa. Kysymykseen myönteisesti vastanneet olivat sitä mieltä, että monikulttuurinen juhla ehdottomasti vähentää rasistista ajattelua.

There is absolutely no way that events didn't diminish racist thinking! When you take part on the event on one way or another and especially when you are performing, you will interact with other foreigners. It's interacting and cooperating that helps people out from the racist thinking.

Kysymykseen annetut kielteiset vastaukset taas selittivät rasismien juurten olevan syvemmällä. Aiemmin tutkimuksessani todettiin, että suvaitsemattomuus ja rasismi johtuvat omasta epävarmuudesta tai pelosta elämän perustan pettämisen suhteen. Ennakkoluuloinen/rasistinen henkilö kokee maahanmuuttajan uhkaksi.

To me.. this is silly... true, I have heard stories of people being racist here as well.. indeed, perhaps on some rare occasions I have experienced it as well.. I always believe your attitude matters too... You don't have to care about that because we all know that racism is a problem of somebody having a poor self-esteem and no confidence what so ever... Unfortunately even if it's a good idea to have an event for everybody, it will not automatically diminish racism. If a racist wants to be racist, he will be no matter what. To diminish racist thinking, you just have to do something else than organize events. I can't tell you what it can be but it has to go deeper than this.

I have realized that most Finns that are racist have very low self esteem and feel big when they put a black person down. They complain that foreigners are here to take their jobs and take money from the state. Well from my experience foreigners especially black want to work and are usually not employed because of the colour of their skin. Give them jobs and you will never see them at KELA or sosu. They will do any job, and most often they get the jobs that Finns themselves don't want then they complain that they are taking away jobs. One thing that the average Finn doesn't know is that Finns are scattered all over the world, I was shocked to discover that some Finns actually leave in the country I come from. And the funny thing is that although they look different they are welcome and free.

Finns need to be welcoming and friendly to outsiders. Above all they need to learn other ways of building self esteem, like teaching their children respect, caring for their old parents, caring for their neighbour, not feeling jealous about what the other person has achieved, being friendlier, spending more time with their children and family not just at joulu or any other holiday, learning more about other cultures. Don't get me wrong not all Finns are bad and there are some positive things about Finnish people but sometimes they get overshadowed by the bad things. One of these positive things is that they are hard working.

6.4 Maahanmuuttajien omia mietteitä kotoutumisensa tueksi

Lopuksi pyysin tutkimukseen osallistuneita kuvailemaan omin sanoin vaikuttaako monikulttuuriseen tapahtumaan osallistuminen maahanmuuttajan omaan kotoutumiseen suomalaisen yhteiskuntaan. Pyysin kysymykseen myös perusteluja. Suurin osa vastaajista oli sillä kannalla, että osallistuminen vastaavanlaisiin tapahtumiin ja uusien tuttavuuksien tapaaminen tukevat kotoutumista.

When I take part on multicultural events and meet people, it naturally helps me to integrate on Finnish society, because I am then part of something.

Kotiutuminen on usein pitkä prosessi, jota toimintaan osallistuminen tukee. Maahanmuuttajan kannattaa olla tekemisissä ja yhteydessä maanmiehiensä kanssa, mutta hän tarvitsee tukea myös valtaväestöltä (Puusaari 1997, 24).

If I go to an event, it helps me to integrate... that's because it makes me to know more people and knowing them will make it easier to be here. I am a refugee. I don't have work, I don't study and I don't have hobbies to go to. These events are great because they are almost everything that I can do. I don't know many people here because I haven't been here so long. That is why this event is important to me I get to know people around here and have something fun to do.

It is quite boring here in Finland for a foreigner because there is not much happening around. When you don't have places to go to, you don't get to know anybody. Multicultural event can be one way to help foreigners to integrate. Alone an event doesn't help but together with other activities and support it can work.

Tutkimusten mukaan monikulttuuriset nuoret kaipaavat yhteistä monikulttuurista toimintaa. He ovat sitä mieltä, että niiden avulla voidaan hälventää ennakkoluuloja ja torjua epäluuloista ilmapiiriä. Ihmiset tulisi saada kommunikoimaan toistensa kanssa positiivisissa merkeissä ja tasa-arvon hengessä. Näin ennakkoluuloja voidaan hälventää, sillä henkilökohtaiset kontaktit tekevät toisiin kulttuureihin liittyviä perinteitä ja elintapoja tutuiksi (Harinen ym. 2009, 71).

Integrating into Finnish society is not easy.. in fact it is very challenging.. First of all the language is very difficult and when you don't know the language well or at all, it's very difficult to get a job. What we can do is to try everything we can. One way to integrate in the society I would say is taking part in an event. And not only taking part but involving yourself with everything from the beginning to the end. It helps you to get to know new people and helps you to learn and understand how are things done here in Finland so that it would make it easier to be part of things. Taking part is the key, I think, it's the key to settle down in the country, get familiar with the society and learn the culture which you in Finland very little have by the way.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Saadut vastaukset ovat yleisesti ottaen hyvin positiivisia ottaen huomioon uusien ystävyysuhteiden luomisen etenkin suomalaisten mutta jossain määrin myös ulkomaa-
laisten kesken, ystävyysuhteiden lujittumisen, ryhmähengen luomisen, asenteiden
positiivisemmiksi muuttumisen sekä kotoutumisen helpottamisen kannalta.

7.1. Tutkimuksen luotettavuus ja merkitys

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija joutuu miettimään analyysinsä kattavuutta ja tutkimuksensa luotettavuutta. Luotettavuutta arvioidaan koko tutkimusprosessin kautta, sillä lähtökohta on tutkijan omassa subjektiviteetissa ja sen myöntämisessä, että tutkija itse on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tilanne on päinvastainen, sillä luotettavuus tulee mittauksen luotettavuudesta. Pohjimmiltaan laadullisen tutkimuksen arvioinnissa on kyse tutkimuksessa esitettyjen kuvauksista, väitteistä ja selityksistä. Kvalitatiivisen aineiston luotettavuudessa on tärkeää tutkitun kohteen pätevää kuvaamista, teoreettisten ja käsitteellisten määrittelyjen sopusointua, tehtyjen tulkintojen ja aineiston välisen suhteen pätevyyttä sekä ristiriitaisuuksien sisältämättömyyttä. Aineiston on oltava myös tarpeeksi tarkka ja tutkimus toistettavissa (mt., 208- 214).

Kvantitatiivisen tutkimuksen tärkein edellytys luotettavuuden kannalta on se, että tutkimus tehdään tieteelliselle tutkimukselle asetettujen kriteerien mukaan. Mittauksen luotettavuutta mitataan validiteetilla ja reliabiliteetilla. Validiteetti kertoo, kuinka hyvin tutkija on onnistunut mittaamaan juuri sitä mitä pitikin mitata. Reliabiliteetilla tarkoitetaan kykyä tuottaa ei-sattumanvaraisia tuloksia (Heikkilä 2001, 186- 187).

Tutkimukseni ei kata kaikkia tapahtumaan osallistuneita henkilöitä, mutta omasta mielestäni sain poimittua osallistujista edustavan otoksen. Uskon, että tapahtuman menestys ja siitä seurannut riemu vaikutti suurelta osin saamiini vastauksiin. Vastaukset olisivat varmasti olleet erilaiset, jos tapahtuma ei olisi onnistunut. Vastaukset myös perustuvat vastanneiden omiin kokemuksiin ja mielipiteisiin, jotka ovat suurilta

osin yhteneviä toistensa kanssa. Toivon, että annetut vastaukset ovat rehellisiä eikä kukaan ole vastauksissaan yrittänyt miellyttää. Ajan puutteen vuoksi toteutin tutkimukseni kirjallisen kyselyn turvin. Myönnän sen, että haastattelu olisi ollut parempi tutkimustapa, sillä sen avulla olisin päässyt pohtimaan asioita syvemmin yhdessä haastateltavan kanssa. Kyselylomakkeen avulla tehty tutkimus jää haastattelua pinnallisemmaksi, sillä osa jätti kokonaan vastaamatta avoimiin kysymyksiin. Olen aivan tyytyväinen tekemääni tutkimukseen ensimmäisenä isompana tutkimuksena, mutta olen myös seuraavaa tutkimusta silmällä pitäen oppinut mitä kannattaa ja mitä ei kannata tehdä. Koin vaikeudekseni myös deletoida tekstiä, sillä työni on sivumäärältään todella pitkä. Mielestäni kaikki raportissani oleva teksti on tärkeää enkä halunnut deletoida siitä mitään.

Tutkimukseni perusteella voin kuitenkin todeta, että monikulttuuriset tapahtumat helpottavat maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, sillä ne vahvistavat ystävyys-suhteita, luovat uusia ystävyys-suhteita, luovat ryhmähengen tunnetta sekä vaikuttavat asenteisiin positiivisesti. Kuten eräässä palautteessa todettiin, kotoutuminen on paljon muutakin kuin monikulttuurisiin tapahtumiin osallistumista, mutta tapahtumien luoma yhteishenki ja positiivinen tunnelma ovat yksi apu maahanmuuttajien kotoutumisen tiellä. Tapahtuman avulla maahanmuuttajille mahdollistettiin osallistuminen koko prosessin alusta loppuun saakka.

Vastaavanlaiseen tapahtumaan osallistuminen kiinnostaa tulevaisuudessa yhä useampia maahanmuuttajia. Haasteellisinta onkin saada mukaan suomalaisia, ja siksi minulle ehdotettiin, että seuraavan tapahtuman voisi järjestää paikkaan, jossa on jo valmiiksi ihmisiä. Tällainen paikka voisi olla esimerkiksi Torniossa sijaitseva Rajalla På Gränsen – kauppakeskus, jossa ihmiset pääsisivät seuraamaan esityksiä myös sattumalta.

Itse uskon monikulttuuristen tapahtumien luovan positiivista kuvaa maahanmuuttajista kantaväestölle. Väitteeni perustelen sillä, että näkemällä maahanmuuttajilla olevia henkilökohtaisia taitoja, suomalaiset arvostavat heitä enemmän. Moni ei-rasistinen suomalainen on hyvin kiinnostunut kohtaamaan ulkomaalaisia, mutta jokin heitä estää. Ehkä se on pelko tuntematonta kohtaan tai huoli siitä mitä heistä ajatellaan, jos he viettävät aikaa ulkomaalaisten kanssa. Mitä tummempi iholtaan ulkomaalainen on,

sitä helpommin hän erottuu joukosta ja huomataan. Tämä on yksi syy siihen, miksi jotkut suomalaiset eivät halua näyttäytyä heidän kanssaan. Jokainen ihminen haluaa tuntea itsensä hyväksytyksi, ja mitä huonompi itsetunto ihmisellä on, sitä enemmän hän pyrkii miellyttämään muita, yleensä valtaväestöä.

Monikulttuuristen tapahtumien myötä on kuitenkin mahdollista saada suomalaisia kohtaamaan ulkomaalaisia uudella tavalla, johon he eivät välttämättä muuten ryhtyisi. Komediala ja huumori ovat lajeja, joita arvostetaan joka kulttuurissa, joskin huumori on eri kulttuurien kesken erilaista. Järjestämässäni tapahtumassa esiintynyt suomalaisvitsejä viljellyt iranilainen Cyrus oli mielestäni tapahtuman parhaimmistoa. Näin oli juuri siksi, että hän sai vitseillään suomalaisyleisön rentoutumaan ja iloitsemaan. Maahanmuuttajien keskuudessa hän ei ollut suosituimpia esiintyjä, mutta luulen sen johtuvan siitä, että Cyrus esitti vitsinsä suomen kielellä. Suurin osa tapahtumassa mukana olleista maahanmuuttajista eivät osaa suomen kieltä niin hyvin, että olisivat pysyneet Cyruksen nopeassa puhetahdissa. Tällainen esitys olisi menestys sellaisessa paikassa, jossa on paljon suomalaisia.

Integraatio on Suomessa asuvan maahanmuuttajan viihtymisen kannalta kaiken a ja o. Jos monikulttuuriset tapahtumat auttavat maahanmuuttajaa kotoutumaan Suomeen paremmin, niitä tulisi järjestää enemmän. Isommilla paikkakunnilla tapahtumia järjestetäänkin usein, mutta Pohjois-Suomessa niitä on tähän mennessä järjestetty vain kourallinen. Pelkkä tapahtumien järjestely ei kuitenkaan riitä, sillä ihmisiä on saatav myös osallistumaan niihin. Tämän vuoksi tapahtumaan liittyvä viestintä ja markkinointi ovat oleellisen tärkeässä osassa.

7.2 Oman oppimisen arviointia

Kuten raportissani kävi aiemmin ilmi, prosessi (tapahtuman järjestäminen ja sen vaikutuksien tutkiminen) oli haasteellinen ja ajoittain rankka kokemus, joka kuitenkin opetti minua hyvin paljon. Opin tapahtuman järjestämisen kaikki osa-alueet lähtien ideoinnista ja edeten osallistujien rekrytoinnin ja motivoimisen kautta ajanhallinnan opetteluun sekä lopuksi tapahtuman toteuttamiseen hoitaen kaikki siihen liittyvät jär-

jestelyt. Ensimmäistä kertaa pääsin myös osallistamaan muita sen sijaan, että olisin itse tehnyt kaiken itse. Opin tuntemaan muita kulttuureja paremmin, ja loin itsekin uusia, monikulttuurisia ystävyys-suhteita. Opinnäytetyön parissa työskentely täydensi tapahtuman järjestelyihin liittynyttä oppimistani. Lisäksi opin toimimaan tutkimuksen tekijänä ja analysoimaan tutkimuksen tulokset. Opinnäytetyön kirjoittaminen ei ole helppoa, sillä opiskelija asettaa yleensä itselleen suuret paineet sen suhteen. Prosessin myötä opin kuitenkin valtavasti, ja olen hyvin ylpeä itsestäni. Uskon, että järjestämälläni tapahtumalla tulee olemaan kauaskantoisempia seurauksia kahdella tasolla. Ensinnäkin uskon sen motivoivat järjestämään monikulttuurisia tapahtumia jatkossakin. Toiseksi uskon sen aukaisevan minulle sellaisia mahdollisuuksia työelämässä, jotka eivät ilman sitä olisi olleet mahdollisia.

Mielestäni koko prosessi oli loistava päätös Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnoilleni. Kaiken kaikkiaan kokemukseni oli hyvin positiivinen ja innostava. Ylitin itseni tavalla, jonka en olisi uskonut aiemmin olevan edes mahdollista. Olen ihminen, joka pyrkii toteuttamaan itselleen asettamansa tavoitteet parhaalla mahdollisella tavalla, ja olen valmis näkemään vaivaa menestykseni eteen.

Olen monella tapaa kiinnostunut ja valmis osallistumaan uuden monikulttuurisen tapahtuman järjestelyihin. Tästä työstä saamani kokemuksen ja tulosten myötä toivon vastaavanlaisen tapahtuman toteutuvan uudelleen lähitulevaisuudessa. Kaiken lisäksi se tulee olemaan tällä kertaa helpompaa. Uskon, että mitä enemmän monikulttuurisia tapahtumia järjestetään ja niihin osallistutaan, sitä positiivisemmän kuvan se luo maahanmuuttajista.

Loppuun liitän vastanneiden kiitoksia tapahtumaan liittyen:

Thanks to you too. It is my pleasure to support anyone with good ideas, it is just part of me and i like so much Benevolence act. I am very happy it was a great success.

We thank Jumala for making it a great program.

I actually want to say thanks to YOU Jenni. Finnish people are often shy and walk they head hanging down. It was very nice to see somebody doing all this by herself,

and climbing on that stage... I respect you for that and thank you for a nice day and good guidance you gave me.

it was a pleasure to be in that event! It succeeded very well by your great abilities, as u know it's hard to connect the performers in this area , the weather included but u did. i want to congratulate u truly. wish u to go ahead and there is no doubt that u'll achieve great things, i wanna encourage u. May God bless u richly and abundantly in your family and in your dairly work.

7.2. Lopuksi

Suvaitsevaisuus on sitä, että ihminen haluaa tietää enemmän ja syvemmin toisista ihmisryhmistä. Suvaitsevaisuus on myös ymmärrykseen pyrkimistä. Kulttuurien ja ihmisyksilöiden erilaisuus on rikkautta. Kukaan meistä ei ole toista parempi tai huonompi, olemme vain erilaisia. Jokaisen tulisi tämä muistaa ja kunnioittaa toisen ihmisen erilaisuutta, sillä me emme ole samanlaisia emmekä koskaan tule olemaankaan. Jo meidän suomalaisten välillä löytyy huikeita eroja ulkonäön suhteen. Voisimme ajatella kaikkia ihmisiä sikoina ja veljinä, sillä onhan meillä yhteinen koti, maapallo.

Vaikka maahanmuuttajia tuetaankin yhteiskunnassamme monella tavalla, tulisi rasismien ilmenemiseen mielestäni puuttua nykyistä herkemmin ja kovemmallalla kädellä. Rasistisia rikoksia voisi esimerkiksi tilastoida, ja järjestää rasisminvastaisia tilaisuuksia ja tapahtumia näkyvämmiin. Tärkeää on estää rasistisen ajattelun leviäminen erityisesti lapsiin ja nuoriin, jotka eivät vielä omaa jyrkkiä mielipiteitä suuntaan tai toiseen. Kannattaa tiedostaa, että jokainen meistä on päivittäin tekemisissä kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden kanssa. Esimerkiksi käyttämämme vaatteet ja ruoka-aineet ovat vain harvoin täysin kotimaisia. Tiedotusvälineitä seuraamalla olemme myös yhteydessä maailmaan, vaikka vain ulkomaista tv-sarjaa seuraamalla. Nykypäivänä on hankalaa elää päivääkään törmäämättä näihin asioihin.

Pääsanomani on, että monikulttuurisuus on rikkaus. Jokainen meistä voi olla joko edesauttamassa tai vaikeuttamassa maahanmuuttajan kotoutumista. Monikulttuuri-

nen Suomi on haasteita ja mahdollisuuksia täynnä. Haluan ajatella, että selviämme haasteista, ja ymmärrämme käyttää hyväksemme mahdollisuudet, jotta tulevaisuuden Suomi olisi ystävällisempi ja vieraanvaraisempi maa.

Lopuksi haluan todeta, että tähänastiset kokemukseni maahanmuuttajatyöstä ovat vasta alkua pitempiaikaiselle ja perusteellisemmalle tulevaisuuden työlle. Tapahtuman suunnittelun ensivaiheissa törmäsin itse innostuksen puutteeseen tietyiltä tahoilta. Minulle kerrottiin, ettei tapahtuman järjestelyjä varten löydy resursseja. En kuitenkaan luovuttanut, sillä pidin ideoitani monikulttuurisen tapahtuman järjestämisestä vaiivan arvoisena. Valitettavasti moni hieno idea kuivuu kokoon, sillä sen eteen ei viitsitä nähdä vaivaa. Tutkimukseni kuitenkin osoittaa, että monikulttuuriset tapahtumat eivät ole ainoastaan tapahtumia toisten joukossa, vaan ne edesauttavat maahanmuuttajien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Siitä on myös muuta hyötyä kaikille osapuolille, ja uskon onnistuneen tapahtuman turvin osoittaneeni, että vastaavia tapahtumia kannattaa järjestää tulevaisuudessakin. Tapahtumat tarjoavat myös mielekästä tekemistä maahanmuuttajille, mikä saa heidät viihtymään paremmin Tornion ja Kemian kaltaisissa pikkukaupungeissa. Tällä hetkellä ”tapahtumat” rajoittuvat molemmilla paikkakunnilla opiskelijajuhlintaan, johon osallistuu vain kourallinen maahanmuuttajia. Tarjontaa on lisättävä.

LÄHTEET

Antikainen, Ari 1997. Arkipäivän rasismi. Teoksessa Pirkko Pitkänen (toim.) Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Oy Edita Ab, 79-84.

Eskola, Jari & Suoranta Juha 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. painos Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Harinen, Päivi & Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari & Suurpää Leena 2009. Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 91. Helsinki: Hakapaino.

Heikkilä, Tarja 2001. Tilastollinen tutkimus. 3. painos. Helsinki: Oy Edita Ab.

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2010. Aineiston hankinnan perusmenetelmiä. Power Point –esitys (14.1.2010).

Jaakkola, Magdalena 2009. Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta. Asenne-
muutokset 1987-2007. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2009, 1.

Jakkula Ville 2009. Kulttuurienvälinen viestintä. Lapin yliopisto. Power Point-
esitys. Luento Kemissä (26.3.2009).

Jasinskaja-Lahti Inga, Liebkind Karmela & Vesala Tiina 2002. Rasismi ja syrjintä
Suomessa. Maahanmuuttajien kokemuksia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Karlsson, Åke & Marttala, Anders 2001. Projekti kirjja. Onnistuneen projektin toteutta-
minen. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Kettunen, Sami 2003. Onnistu projektissa. Helsinki: WSOY.

Kiilakoski, Tomi 2008. Johdanto: lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Anu Gret-
schel & Tomi Kiilakoski (toim.) Lasten ja nuorten kunta. 2. muuttumaton painos. Nuor-

risotutkimusverkosto. Helsinki: Hakapaino Oy, 8-23.

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Liebkind, Karmela (toim.) 2001. Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Matinheikki-Kokko 1997. Monikulttuurinen Suomi. Teoksessa Pirkko Pitkänen (toim.) Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Oy Edita Ab, 12-14.

Puusaari, Hille 1997. Kulttuurimuutos koettelee maahanmuuttajaa: Psykososiaalinen kohtaaminen. Teoksessa Pirkko Pitkänen (toim.) Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Edita Ab, 23.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Salmikangas, Anna – Katriina 2002. Osallisuutta yhdistysten kautta. Teoksessa Anu Gretscher (toim.). Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Helsinki. Suomen Kuntaliitto, 90-106.

Suomen Punainen Risti 2010. Keskeiset käsitteet. SPR:n vapaaehtoistyön koulutus Maahanmuuttaja-osuus (27.2.2010).

Tiittula, Liisa 1997. Kulttuurien välinen viestintä. Teoksessa Pirkko Pitkänen (toim.) Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Oy Edita Ab, 33-34.

Valtikka. Käytäntöpankki. Nuorten osallisuus- ja vaikuttajakanavat. Viitattu 28.6.2010. <http://www.valtikka.fi/kaytantopakki/nuorten-osallisuus-ja-vaikuttajakanavat>

Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Wahlström, Riitta 1997. Kohti suvaitsevuuutta. Teoksessa Pirkko Pitkänen (toim.) Näkökulmia monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Oy Edita Ab, 99-104.

LIITE 1. Kyselylomake

Hello everybody,

I am a last year social pedagogue student in Humanistic University of Applied Sciences in Tornio. I am writing a thesis about immigrants living in the Kemi-Tornio area in Finland and the role multicultural events play in their integration into the Finnish society. The research question is: “Do multicultural events help foreigners better integrate into the Finnish society?”

Definition of integration:

1. **Equal access for all:** the process of opening a group, community, place, or organization to all, regardless of race, ethnicity, religion, gender, or social class

2. **Acceptance into community:** the process of becoming an accepted member of a group or community

(http://encarta.msn.com/dictionary_1861621681/integration.html)

Questionnaires are sent to some foreigners who took part in a multicultural event called “Come As You Are” that I arranged in “Leipätehdas” Activity Centre on the 24th of April 2010. The importance of the survey is that it can help people working with immigrants to get relevant information about the integration issue that they can use in their work.

I will be very grateful if you can respond to this questionnaire. This questionnaire is confidential and will not reveal your identity. Your personal information will not be used for any other purpose. There are no rights or wrong answers. Your answers are very important the success of this study. Please return this question form by the 19th of May 2010.

Thank you very much for your co-operation!

Best regards,

Jenni Lappalainen

Phone: 046 5867130 / E-mail: jenni.lappalainen@humak.edu

QUESTIONNAIRE ABOUT THE IMPACT OF A MULTICULTURAL EVENT ON INTEGRATING ON FINNISH SOCIETY

1 ANSWERER'S BACKGROUND INFO

Please circle the answer that suits you the best or write your answer on the lines. Notice that you can choose only one (1) answer.

1. Sex

- 1) male
- 2) female

2. Year of birth: _____

3. Home country: _____

4. How long have you been in Finland?

- 1) Less than 6 months
- 2) 6 months - 1 year
- 3) 2-3 years
- 4) 4-5 years
- 5) More than 5 years

5. Home town in Finland

- 1) Kemi
- 2) Tornio
- 3) Keminmaa
- 4) Some other, what _____

6. Education

- 1) elementary school
- 2) high school or vocational school
- 3) university or polytechnic
- 4) no education at all
- 5) something else, what? _____

7. Reason for being in Finland

- 1) student
- 2) working
- 3) family ties
- 4) return migration
- 5) humanitarian reason (refugee, asylum seeker etc.)
- 6) something else, what _____

2 MULTICULTURAL EVENT “COME AS YOU ARE”

Please circle the answer that suits you the best and/or write your answer on the line.

What is your opinion about the next arguments?

8. The event was fun.

- 1) Fully agree
- 2) Somewhat agree
- 3) Not agree or disagree
- 4) Somewhat disagree
- 5) Fully disagree

9. Performances were amusing.

- 1) Fully agree
- 2) Somewhat agree
- 3) Not agree or disagree
- 4) Somewhat disagree
- 5) Fullydisagree

10. Which of the performances did you like the most? (Choose 1-3, please).

- 1) Turkish music
- 2) Bangladesh act (Finnish girl dancing)
- 3) Iranian man’s stand up
- 4) Chinese song
- 5) African fashion parade
- 6) Finnish belly dancers
- 7) Taekwondo
- 8) Iranian song and dance
- 9) I didn’t like any of the performances

What is your opinion about the next arguments?

11. Multicultural events strengthen friendships between *the Finns and foreigners*.

- 1) Fully agree
- 2) Somewhat agree
- 3) Not agree or disagree
- 4) Somewhat disagree
- 5) Fully disagree

If you think multicultural events strengthen the friendships between Finns and foreigners, please explain *how* the relationships grow stronger.

If you think that the event *don't* strengthen the friendships, please explain *why*.

---

12. Multicultural events strengthen friendships between *other foreigners*.

- 1) Fully agree
- 2) Somewhat agree
- 3) Not agree or disagree
- 4) Somewhat disagree
- 5) Fully disagree

If think multicultural events do strengthen the friendships between different foreigner groups, please explain *how* the relationships grow stronger.

If you think that it *doesn't* strengthen the friendships, please explain *why*.

---

13. Multicultural event increase team spirit among people.

- 1) Fully agree
- 2) Somewhat agree
- 3) Not agree or disagree
- 4) Somewhat disagree
- 5) Fully disagree

If you think that multicultural events increased team spirit, describe *how* the team spirit increased.

If you think that it doesn't increase team spirit, explain *why*.

---

14. Did you make new friends in the event?

- 1) Yes
- 2) No

If you did, please tell what kind of friendships did you make.

---

15. Did the event change your attitude towards Finns (positive or negative)?

- 1) Yes
- 2) No

If you answered “yes”, please explain *how* did your attitude change (positive/negative) and *what* changed it.

---

16. Did the event change your attitude towards foreigners from other countries (positive or negative)?

- 1) Yes
- 2) No

If you answered “yes”, please explain *how* did your attitude change (positive/negative) and *what* changed it.

---

17. In your opinion, does this kind of multicultural event diminish racist thinking?

- 1) Yes
- 2) No
- 3) I don't know

If you answered "yes", please explain *how* multicultural events diminish racist thinking.

If you answered "no", please explain *why* multicultural events don't diminish racist thinking.

---

18. What is personally the most important thing to you when taking part (performing or watching) on a multicultural event? Mark the most important on the line with number one (1.), the second important with number two (2.) and the third important with number three (3.). Choose only three (3), please!

- Interacting with Finnish people _____
- Interacting with other foreigners _____
- Meeting old friends _____
- Meeting new friends _____

Getting people from different countries and cultures together _____
 Having fun _____
 Doing something different from everyday life _____
 Something else, what _____

19. Describe with your own words does a multicultural event affect on your personal integration on the Finnish society. If it does explain *how*.

---

3 FOR THE FUTURE DEVELOPMENT OF MULTICULTURAL EVENTS

20. Would you like more multicultural events to be arranged in Kemi -Tornio area?

- 1) Yes
- 2) No

21. Will you take part in multicultural events in the future?

- 1) Yes
- 2) No
- 3) I don't know yet

22. What kind of thoughts, wishes and development ideas do you have concerning the next event? Please feel free to tell anything you like. With your help we can create a new even more improved event!

Free words!

Thank you for your time used on the interview. Have a nice summer!

Liite 2.

Tapahtuman esitykset ja niistä pitäneiden määrät

Esitys	Lukumäärä	%
Turkkilainen musiikkiesitys	2	3 %
Bangladeshilaisten esitys (suomalaistytön tanssi)	5	8 %
Iranilaisen suomenkielinen stand up-esitys	4	6 %
Kiinankielinen laulu	8	12 %
Afrikkalaisten asujen näytös	15	23 %
Suomalaisten itämaisen tanssin esitys	19	29 %
Ghanalaisen taekwondo-esitys	7	11 %
Iranilainen laulu ja tanssi	5	8 %
Yhteensä	65	100 %

Liite 3

Taulukko 3. Monikulttuuriseen tapahtumaan osallistumisen syyt.

Vaihtoehto	Lukumäärä	%
Suomalaisten kanssa toimiminen	7	11 %
Muiden ulkomaalaisten kanssa toimiminen	6	9 %
Vanhon ystävien tapaa-	4	5 %
minen		
Uusien ystävien tapaa-	8	16 %
minen		
Eri maista ja kulttuureis-	15	18 %
ta kotoisin olevien ihmis-		
ten kokoontuminen yh-		
teen		
Hauskanpito	12	19 %
Jokapäiväisestä elämäs-	15	22 %
tä poikkeavan tekemi-		
nen		
Jokin muu, mikä	0	0 %
Yhteensä	66	100 %